

ISSN 2618-6047

00568

9 772618 604758

GERÇEĞE DOĞRU

zafer

BİLİM-ARAŞTIRMA • KÜLTÜR-SANAT DERGİSİ

568. SAYI NİSAN
2024

FİYAT:
60 TL

SESLERİMİZ NEDEN
BİRBİRİNE BENZEMEZ?

BU ZAMANDA
KADIN OLMAK

GELİŞMENİN
ÖNÜNDEKİ ÜÇ ENGEL

BİLGİ Mİ,
BİLİNÇ Mİ?

BAZI SURELERE İSİM OLMUŞ
HAYVANLARIN ŞİRLERİ

İNSANLIK TARİHİNİN EN ÖNEMLİ SORUSU

Çocuklarınız için en iyi arkadaş

Abone Servisi İletişim Bilgileri
abone@zaferdergisi.com
0 549 505 60 01 - 02 - 03

www.arkadasdergisi.com

Sizlerle Nisan 2024

Merhaba değerli dostlarımız,
İnsan bu dünyaya geldiği gibi gitmiyor. Bir okulu da başladığı gibi bitirmiyor. Aynı şekilde bir kitaba da girdiği gibi çıkmıyor...

Belki bunu her saat, her gün, her yıl için söylemek de yanlış olmaz.

Ne güzel bir özellik, ne güzel bir nimettir bu. Yerinde saymaya mahkum olmaktan kurtarmış Rabbimiz. Çekirdek yaratılıp öyle kalmak, fidan olamamak, bir meyve vermemek... Böyle bir hayatın taştan ne farkı olurdu?..

Öten yandan insan, hayvanlar gibi değil. Hayvanlar belli görevler için yaratılıyor ve o işleri yapıp, dünyadan gidiyorlar. Mesela süt veren koyun, bunu geliştirmeyi, farklı ürünlere çevirmeyi düşünmüyor. Bütün hayvanlar böyle. Fitrat programlarında ne varsa kendilerine verilen donanımlarla bunu uyguluyorlar. Sadece fiilî bir itaatleri, kullukları var...

İnsanın farkı ise, Risale-i Nur'da şu güzel cümlelerle şöyle anlatılıyor: "İnsanın vazife-i fitriyesi; taallümlü tekemmüldür (öğrenerek olgunlaşmaktır), dua ile ubudiyettir. Yani "Kimin merhametiyle böyle hakimane idare olunuyorum? Kimin keremiyle böyle müşfikane (şefkatle) terbiye olunuyorum? Nasıl birisinin lütuflarıyla böyle nâzeninane besleniyorum ve idare ediliyorum?" bilmektir. Ve binden ancak birisine eli yetişemediği hâcatına (ihtiyaçlarına) dair Kadîyü'l-Hâcat'a lisan-ı acz ve fakr ile yalvarmaktır ve istemek ve dua etmektir. Yani aczin ve fakrın cenahlarıyla makam-ı a'lâ-yı ubudiyete uçmaktır. Demek insan, bu âleme ilim ve dua vasıtasıyla tekemmül etmek (geliş-

mek, kemale ermek) için gelmiştir..." (Sözler)
İnsanın dünyaya gönderiliş hikmetiyle ilgili bir soruya da özetle, insana verilen maddî ve manevî yeteneklerin ortaya çıkabilmesi içindir, şeklinde bir cevap veriliyor risalelerde.

Tohum filizlenebilmek için toprağa ihtiyaç duyar. Toprak onu görünürde hırpalar, bozar, çürütür fakat hakikatte, içinde saklı olan değer, güzelliğin çıkması için de bu süreç gereklidir.

İnsana da dünya gibi bir toprak lazımdır. Nice tohumların sakladığı güzellikler, toprakta ortaya çıkıp bilinir olduğu gibi, nice insanların maddî ve manevî değerleri, güzellikleri de dünya şartlarında açığa çıkar ve gelişir. Allah Hakîm'dir, abes iş yapmaz.

Bir cümle okumuştum, "Kulun yolu zorluklara çıkar; Allah kulunu zorluklardan çıkarır. Ateş, İbrahim'e bahçe olur. Kuyu, Yusuf'a saray olur. Hastalık, Eyyub'a şifa olur. Balık, Yunus'a binek olur."

Evet dünya kötülükler için değil, cennete fidan yetiştirmek için var. Şu hayat toprağımızdan bir bitki gibi, bizi çürütüp tüketecek şeyleri değil, bizi geliştirecek maddeleri seçip alalım, hayatımızdan faydasız şeyleri uzaklaştıralım ve bir cennet fidanı da biz olalım inşaallah.

...
Bu sayımızın hazırlığında emeği ve katkısı olanlara, abone olarak destek olan okuyucularımıza teşekkür ediyor, Ramazan Bayramınızı tebrik ediyoruz.

...
Gayret, çalışmak, sefer bizim; zafer Allah'ındır...

— Editör

içindekiler

- 8 Bir Günlük Ömür
PROF. DR. FATİH SATIL
- 10 İki Ses
PROF. DR. KEMAL SAYAR
- 12 Seslerimiz Neden Birbirine Benzemez?
PROF. DR. AKIN İŞCAN
- 14 Doğru Tanrı Tasavvuru ve Rasyonel İnanç
PROF. DR. NEVZAT TARHAN
- 17 Dünyada Niçin Varız?
PROF. DR. ALAADDİN BAŞAR
- 18 Bu Zamanda Kadın Olmak
2. Bölüm: Empati
NİHAL BALCI
- 23 Ey Can Dostum! / Şiir
NUREDDİN PALA
- 24 Kavramlar Çağrışımlar
AYTEN YADİGÂR
- 26 Bedenimizdeki Harika Yapı: Kıkırdak
PROF. DR. SEFA SAYGILI
- 28 Sınavda...
HALİL İBRAHİM SERT
- 29 Hayat Okumaları
EZGİ AKGÜL
- 30 Mevla Görelim Ne'yeler,
Ne'ylerse Güzel Eyler...
SELİM GÜNDÜZALP
- 32 İnsanlık Tarihinin En Önemli Sorusu
İBRAHİM KÖROĞLU
- 34 Kuşkulardan Arınmak
ÖMER SEVİNÇGÜL
- 36 İstanbul Konaklarında Eski Ramazanlar
FATMA MEVRURE ŞENLER
- 38 Son/suz Pişmanlık / Hayalin İçinden
Öyküler
HÜSEYİN BURAK UÇAR
- 40 Derin Dondurucu
MUAMMER ERKUL
- 42 Pusula
GAMZE KOÇ
- 43 Gülümse
HAYRUNNİSA YURÇ
- 44 Bazı Surelere İsim Olmuş Hayvanların
Sırları / Kur'an Allah'ın mucize kelamıdır
PROF. DR. NİYAZİ BEKİ
- 47 "Ben Kuş Dilini Bilürem,
Söyler Süleyman Bana"
TUNAHAN EREN ARSLAN
- 48 El-Gazâlî'nin Öğütleri: 'Amelsiz İlim
Deliliktir' / Nasihatnamelerden Sayfalar
DOÇ. DR. RECEP ÖZDEMİR
- 50 Milletlerin Terakkisine Engel Üç
Büyük Hastalık ve Tedavi Önerileri
PROF. DR. ÖMER GÜNDOĞDU
- 53 Allah Resulü'nden Müjdeli Haberler
HAZIRLAYAN: İBRAHİM YARDIM
- 54 "Sana Bir Düzen İçinde Biçim Verdi"
ELİF E. BAYRAKTAR
- 56 SORU: "Küçük yaşta çocuklara, hayata
hazırlık adı altında eğitimler aldırılıyor.
Çocuk için bilgili olması mı, bilinçli olması
mı önemlidir?"
**FEYZULLAH AKDAĞ
PSİKOLOJİK DANIŞMAN**
- 59 Karikatür / Hal Dili / Hayatımız
OSMAN SUROĞLU

Damlaya damlaya göl olur, doğru. Fakat bu sözü sadece tasarruf olarak anlamayalım. Her an, her gün bilgimize, görgümüze, ahlakımıza yeni bir değer katarak kişiliğimizi ummanlaştıralım. Çünkü sıradanlığın ve çürümenin yaygın olduğu bir devirde en büyük mücadele, donanımlı ve düzgün olmaya çalışmaktır.

— Savaş Ş. Barkçin

Hayat, ya cesur bir denemedir ya da hiçbir şeydir. Hata yapmayanlar, hiçbir şey yapmayanlardır.

— Helen Keller

Prof. Dr. Doğan Cüceloğlu, büyükannesinin ona çocukluğunda yaptığı uyarıyı, kulağına küpe yaptığını söylemiş bir seminerinde. O nasihat şöyleydi: “Canı olan hiçbir şeyi incitme yavrum.”

Tarihi bir güneş saatinin üstünde şöyle bir yazı vardı:

“Vakit, sandığından da geç.”

İtibar oluşturmak 20 yıl, onu mahvetmek ise 5 dakika sürer. Bunu düşünürseniz, her şeyi farklı yaparsınız.

— Warren Buffet

Peyami Safa, “Hiç kimse dilin vatandan daha az önemli olduğunu söyleyemez” der. Dilimiz, gönül ülkemizdir!

— Prof. Dr. Ertuğrul Yaman

Bir problem olduğunda abartılı tepki vermek, karıncaya tüfekte ateş etmek gibidir.

— Prof. Dr. Nevzat Tarhan

Şüphe (evham) hastalıkların yarısıdır. İyimser olmak, olumlu düşünmek ilaçların yarısıdır. Sabır ise şifanın ilk adımdır.

— İbni Sina

Bahar bir çiçektir. Rabbimizin bize sevgisini anlattığı; rahmetini, hem de sonsuz rahmetini ifade ettiği; şefkatini, hem de sonsuz şefkatini ifade ettiği bir çiçek. ‘Sevecek kimsem yok.’ diyenler. ‘Yalnızım.’ diyenler. ‘Bir anlayanım yok.’ diyenler. ‘Bir düşünenim yok.’ diyenler! Bir çiçek uzatılmış sizi bekliyor. Bir çiçek uzatılmış, ‘sizi seviyorum’ diyor. Baharın ellerinden tutun ve O’nu hatırlayın. Bahar, insanın Rabbi tarafından ne kadar sevildiğini anlama mevsimidir.

— Mustafa Ulusoy

Kendinle, kendinle konuşur gibi konuşsan asla sorun değildir; zira insan kendini de ayrı bir varlık olarak müşahade edebilme yetisini haizdir. Ancak sanki karşında bambaşka biri var gibi konuşur arada onun söylediklerini de dinlersen pek hayra alamet olmayabilir.

— Prof. Dr. Erol Göka

Zamanın ne işe yaradığını insan zamanı kalmadığında anlar. Bir tek gün geri gelse, gerçekten ona neler sığdırmazdı o insan.

— Kemal Ural

İnsanların önem verdikleri şey; insanların insaniyetinden çok, mal ve makam sahibi olmalarınadır. Görmez misin, meyve zamanı geçtikten sonra kimse ağacın etrafında dolaşmaz.

— Şair Nâbî

Büyüdüğün evin duvarlarında yoksa sevgi, kaldığın bütün evlerde üşürsün...

— Meltem Tanı

Herkes kendisini muhasebe etmeli: hayatımı, zamanımı, boğazımı ne dolduruyor?

— Muhyiddin Şekür

Düşüyor içime dipsiz bir kova Yaşamak ne zor kalbi olana.

— İbrahim Tenekeci

Bir Günlük Ömür

PROF. DR. FATİH SATIL

Ortalama ömür her canlı için çok farklı uzunlukta tayin edilmektedir. Örneğin su altında kuma gömülü olarak yaşayan bir istiridye çeşidi olan deniztarağı 220 sene yaşayabilmektedir. Kara hayvanları arasında ise 152 yıllık ömür ile Marion kaplumbağası en uzun yaşayan canlılardanır. Bununla beraber dev kaplumbağaların daha uzun yaşadığına dair bilgiler de mevcuttur. Buna karşılık böcekler âlemine dâhil olan birgün sineklerinin ortalama ömrü ise bizleri hayrete düşürecek kadar kısadır.

Hayvanlar âleminin tür sayısı bakımında en kalabalık grubu olan böceklerin ömürleri ergin olarak geçirdikleri süreler dikkate alınarak hesaplanır. Ergin ömürleri dikkate alındığında bazı böcekler bir mevsim yaşarken, örneğin bal arısı kraliçesi 5 yıl, termit kraliçeleri ise 15 yıl gibi uzun bir ömre sahip oldukları bilinmektedir. Bazı böceklerin ise, ömürleri günler mesabesinde. Ortalama ömrü en kısa olanların başında mayıs sinekleri gelmektedir. Bahar aylarında ortaya çıkan bu böcekler, yumurtadan çıktıktan sonra sadece yarım saat ile bir gün arasında hayat sürmektedir. Hayat sürelerinin

bu kadar kısa olması insanların dikkatini çekmiş olmalı ki birçok dilde bu böceklere “birgünlükler” ya da “birgün sinekleri” gibi isimler verilmiştir.

Birgün sinekleri, sürekli buzla kaplı bölgeler ve çöllere hariç her yerde yaşayabilir. Bununla birlikte, serin dağlık bölgelerdeki dere ve göl kenarlarında daha sık görülürler.

Bir günlükler hayatının ilk saatlerini yani lârva dönemlerini tamamen suda geçirir. Ancak, sivrisinekler gibi bazı böceklerden farklı olarak sadece temiz ve berrak sularda yaşarlar. Suda geçirdikleri bu ilk safhaları vasatî ömürlerinin %99’undan fazlasını oluşturur.

Birgün sineklerinin erginleri, göğüs kısımlarında bulunan ve dinlenme hâlinde iken yukarıda tuttıkları zar gibi incecik tülden kanatları ile tanınır. Vücutlarının son bölümünde de ip gibi incecik 2 ya da 3 uzantısı vardır. Bu uzantılar güzelliklerine güzellik katarken uçma esnasında, onların dengelemelerini sağlamalarına da yardımcı olur. Bu muhteşem görüntüleri ile milyonlarca yıl öncesine dayanan atalarına ait fosillerle tıpa tıpa aynı olduklarını haykırarak, bir kısım

evrimcilerce tesadüf eseri oldukları hususunda üzerlerine atılan iftirayı reddeder ve kendilerini yaratan Sanatkârını işaret ederler.

Bu küçük ince narin bedenlerine dünyaya geldikten sonra beslenmeye bile vakit bulamayacak kadar ağırlıkta görevleri vardır. Vazife şuuru o kadar had safhadadır ki, beslenmeyi sanki düşünmezler. Zaten beslenemeyecekleri için işe yaramaz hâlde olan ağız parçaları ve yutaktaki kasları vasıtasıyla onlar, gıda yerine iştahla hava yutarlar. Hava yutma sonunda giderek bağırsakları dolar, vücutları şişer ve şiştikçe de özgül ağırlıkları düşer. Böylece uçmaları kolaylaşır ve enerji ihtiyacı da buna bağlı olarak azalır, bu yüzden beslenme onlar için fuzuli bir iş olur. Birgünlükler vücutlarına dolan bu hava sonsuz ilim ve hikmet sahibi yaratıcı tarafından uçuş sırasında konumlarını ve yönlerini belirlemede işe yarar. Onlara takılan bu donanım ile artık çok fazla enerjiye ihtiyaç duymadan vazifelerini gerçekleştirmeye hazır dırlar.

Her fert kendine bir eş seçer ve süre kısıtlı olunca neslin devamı için lâzım olan görev havada gerçekleştirir ve ardından erkeklerin hayatı son bulur. Dişilerin ise son bir görevi daha vardır. Hızla akan tertemiz suya âniden dalarlar ve suyun tabanında bulunan taşlara veya bitkilere 8.000 kadar yumurtayı yapıştırırlar. Daha sonra onların da hayatı son bulur. Dünyaya geldikten sonra en fazla 24 saat içinde ilham edilen bütün vazifeleri bihakkın yerine

getirildikten sonra hem erkek hem dişilerin ömrü sona erdirilir.

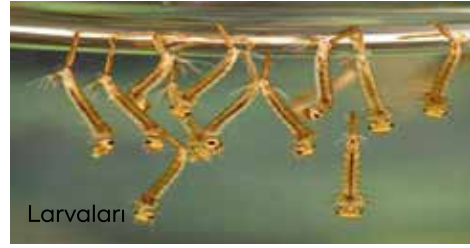
Birgün sineklerinin bu hayatlarına sahî bir nazarla bakıldığında,

bu hayvancıkların ekosistemde herhangi bir faydaları yokmuş, kısacık ömürleri boyunca tek gayeleri nesillerinin devamını sağlamakmış gibi görünebilir, ancak bu minik canlıların yeryüzünde önemli vazifeleri vardır. Örneğin yeryüzünde yaratılan tüm canlılarda olduğu gibi birgünlüklere de gıda zincirinde ve ekolojik dengede büyük vazifeler yüklenmiştir. Onlar da kendileri için çizilen rota doğrultusunda bir hayat sürer, sonra suya düşen cansız bedenleri balıklara ve suda yaşayan diğer canlılara rızık olur. Suyu bırakılan yumurtadan çıkan yavrular, suda yaşayan diğer böceklere ve canlılara gıda olur.

Tabiatta kurulu bulunan dengeye katkıları yanında insanlara da faydaları vardır bu böceklerin. Örneğin birgün sineklerinin yavruları sadece temiz suda yaşayabildikleri ve suda meydana gelen kirlilikten hemen etkilendikleri için su kalitesinin belirlenmesi yönüyle insanlar için birer uyarıcı (indikatör) olarak da vazifelendirilmişlerdir. Birgünlük yavrularının bu özellikleri dikkate alınarak su kalitesi rahatlıkla takip edilebilmektedir. Yani birgünlükler kendi dilleri ile bizlere “Bizim yaşadığımız su size zarar vermez, gönül rahatlığıyla için.” derler.❖

Kaynaklar

1. https://tr.wikipedia.org/wiki/May%C4%B1s_sine%C4%9Fi
2. <https://ucmp.berkeley.edu/arthropoda/uniramia/ephemeroptera.html>

İki Ses

PROF. DR. KEMAL SAYAR

Sohbet, kendi hikâyemi başkasına ve başkasıyla anlatmam demektir. Ancak beni işitecek bir insanın varlığıyla sohbet mümkün olur. Sohbet yoluyla iç dünyalarımızı birbirimize açarız. Anlatmak ve dinlemek yoluyla canlı olmanın, insan olmanın nasıl bir şey olduğunu kavrarız. İnsan, ötekinin yüzünü arayan bir varlık.

Bir başkasında yankılanmak isteyen, içinin ışıklarını bir başkasının içine düşürmek isteyen bir varlık. Sohbetimizin şekli ve enerjisi, onun içinde taşıdığı kuvvet, hikâyemi kiminle paylaştığıma ve içinde bulunduğum zamana göre değişir. Samimi insanların konuşması, planlanmış olmaması ve ucunun nereye varacağını bilinmemesiyle, üretken bir süreçtir. Yunus'un "Her dem yeniden doğarız / Bizden kim usanması?" dediği gibi, sohbet her dem tazelenir, her dem yeni yollar, yeni bakma ve duyma biçimleri üretir. Gerçek bir konuşma için yüz yüze bakmak, bedenlerin yakınlığı gerekir. Sözler ancak yüz ve beden ifadeleriyle gerçek anlamına kavuşur. Bedensel temas yakınlığın temelidir, ancak konuşma bu yakınlığın ötesine taşar. Sohbet, konuşmadan farklıdır. O dün-

yayı yeni bir biçimde görmemizi sağlar.

Gerçek bir sohbet; ırk, sınıf, cinsiyet, kültür veya dinden bağımsız olarak herkese eşit davranılan evrensel adalet anlayışından ve bir saygı etiğinden yola çıkar. Herkesin sözünün önemli sayıldığı, söz söyleme kudretinin kimseden esirgenmediği, herkesin gönlündekini dillendirebildiği bir ortam, sohbeti mümkün kılar. Yeni tanışmalar ve yeni bakma biçimleri, geçmiş yargıları silkeleyerek bize daha olgunlaşmış bir dünyanın kapılarını aralar. Sohbet arkadaşlarımız sıkıcı rutinlerden, bildik düşünce kalıplarından, basmakalıp yargılardan kaçmak için bize cesaret ve ilham veren kişiler olduğunda, dünya bir gül bahçesi olur.

Evini yabancı olduğu kişiye açabilen, sofrasına insan buyur edebilenler konuksever kimselerdir. İnsanlar tuhaf görüşlere, daha önce hiç duymadıkları kanaatlere, onlara tamamen yabancı görünen geleneklere de konukseverlik gösterebilir. Bu şekilde, bilinmeyenle etkileşim, kendi hakkımızdaki görüşümüzü de bir ölçüde değiştirir. Hep söylendiği gibi, kişi bilmediğinin düşmanıdır ve bilmek, bize dostluğun cen-

net kokusunu vaat eder.

Şefkatli anne babalar, çocuklukta ve gençlikte edinilen dostlar, yetişkinlik çağında kurulan yakın ilişkiler, hep bize zorluklara katlanmak için omuz verir. Eğer çocukluğumuzda yoğun bir ana baba sevgisini yaşayacak kadar şanslı olamadıysak, bu erken kayıpları daha sonra telafi edebiliriz. İnsanın bir başkasında kendisini yankılama, bir başkası tarafından sevilip onaylanma ihtiyacı ömür boyu sürer. Olumsuz çocukluk yaşantıları, ergen ve erişkin hayatındaki besleyici ilişkilerle giderilebilir. Bir çalışma, ahbaplık etme tarzında aktif sosyal desteğin, kronik depresyon yaşayan kadınların iyileşmesinde ilaçlar kadar etkili olduğunu gösteriyor.

Coşku, ilgi, sevgi, rıza gibi olumlu duygular duygusal mukavemeti artırıyor. Olumlu duygular hem kişileri zorluklara karşı kalkan olarak koruyor, hem de zorluklarla başa çıkmayı kolaylaştırıyor. Olumlu duygular yaşayan insanların zihinleri daha işlek oluyor ve sorun çözme yetenekleri artıyor. Geniş ve kuvvetli sosyal destek ağına sahip insanların beden ve ruh sağlıklarının daha iyi olduğunu, bu kişilerde daha az depresyon görüldüğünü biliyoruz. Sosyal desteği yüksek insanlar, daha etkili stratejiler geliştiriyorlar. Bu kişiler, çevreden daha çok sosyal destek almaya hazır ve olayları denetim altına alma yolunda daha gayretliler. Yani sohbet, dostluk ve yârenlik insanı daha mukavim, daha dirençli, kötülükleri alt etme konusunda daha iyimser kılıyor.

Sohbet bize bir anlam atmosferi sunar. Orada soluk alıp veririz. Sohbeti diri tutan paylaşılan anlamdır. Sohbet bir başkasının yüzünde kendi maceramı okuyabilmemdir ve bana bu dünyada yalnız olmadığımı öğretir. Benliklerimiz sohbet olmaksızın bitmemiş ve tamamlanmamıştır. Sohbet ederek sadece karşımızdakini değil kendimizi de anlarız. Sohbet bize kendimiz olma imkânı verir. Uzun yıllar evvel Bakhtin diye bir adam, "Tek bir ses hiçbir şeyi çözmez, hiçbir sonuca ulaşmaz" demişti, "hayat ve varlık için asgari olan, iki sestir."❖

HAZIR CEVAPLAR

HAZIRLAYAN: PINAR ÇAĞLAR

EN GÜZEL CEVAP

Eski Fenerbahçeli futbolcu Servet Çetin'e, "Bir günlüğüne birinin yerine geçmek istesen kimi seçerdin?" diye sorulduğunda, bir insanın verebileceği en güzel cevabı vermiş:

"Hz. Ebubekir'i seçerdim."

HANGİSİNİ ARIYORSUN?

Bir kimse, Cüneyd-i Bağdâdî'ye gelerek dert yandı ve:

"Bu zamanda gerçek kardeşlikler azaldı. Nerede o, Allah için yapılan kardeşlikler?.." dedi.

Cüneyd-i Bağdâdî Hazretleri ona her zamana hitap eden sözünü şu cevabı verdi:

"Eğer senin sıkıntılara katlanacak, ihtiyaçlarını giderecek birini arıyorsan, öyle bir kardeşi bulamazsın. Ama kendisine Allah için yardım edeceğin, sıkıntılara Allah rızası için katlanacağın bir kardeşlik istiyorsan, böyleleri pek çoktur."

GEL KONUŞALIM...

Dünya ve ahirete faydası olmayan işlere ve kendisini ilgilendirmeyen şeylere vaktini harcamak Müslüman ahlakına uymaz. Bu bilinçle yaşayan birisi yolda giderken denk gelen bir tanıdığı "Dur da biraz laflayalım..." demiş. O da bu teklife zamanı durdurman lazım anlamında şu cevabı vermiş:

"Önce güneşi, sonra beni durdur."❖

Seslerimiz Neden Birbirine Benzemez?

PROF. DR. AKIN İŞCAN

Her insanın sesinin diğer insanlarınkinden farklı olmasının değerini hiç düşündünüz mü? Tüm insanların sesi birbirinin aynı olsaydı telefonla konuştuğunuz kişinin gerçekten arka daşınız olduğundan nasıl emin olabilirdiniz?

Herkesin sesi birbirine benzeseydi, aile meclisinde konuşanın kim olduğunu ağızlara bakarak anlamak ne kadar sıkıcı olurdu.

Herkes aynı sese sahip olsaydı insanları ancak seslerinden ayırt edebilen görme özürüleri halini düşünebilir misiniz?

Tüm insanların sesinin birbirinin aynı olduğu bir dünyanın yaşanır bir hali kalır mıydı?

İnsan sesi tıpkı simalar ya da parmak izleri gibi kişiye özeldir ve her bir insanın sesi başkasınınkinden farklıdır.

Simaları birbirine benzeyen kardeşlerin dahi sesleri birbirinden oldukça farklıdır. Kadınlarla erkeklerin ve çocuklarla büyüklerin sesleri başka başkadır.

Hatta simaları tıpa tıpa aynı olan tek

yumurta ikizlerini seslerinden ayırt etmek mümkündür. İnsan sesi, gözümüz, burnumuz, kaşımız ya da ten rengimiz gibi kişiye özeldir ve simamızla bütünleşmiştir.

...

Aynı türden müzik aletleri birbirinden ayırt edilemeyen sesler üretir. Örneğin tüm bağlama aletlerinin sesleri veya tüm kemanların çıkardıkları ses birbirinden ayırt edilemez. Tüm insanlar aynı yöntemle ses ürettiğine göre nasıl oluyor da her insanın sesi başkalarınınkinden farklı oluyor? Bu soruyu cevaplandırmak için öncelikle insanın sesinin hangi sistemle üretildiğine bakmak gerekir:

İNSAN SESİ NASIL OLUŞUR?

Ses, titreşen cisimlerin ürettiği hava dalgalarının kulağımızla algılanmasıdır.

Rüzgârlı bir havada odanızın penceresini azıcık araladığınızda “vuv” sesini duyarsınız. Bu ses, pencere aralığında sıkışan ve aniden

serbest kalan hava moleküllerinin dalgalanması ile oluşur. Isık sesi de aynı mekanizma ile oluşur. Dudaklarımızı kullanarak daha farklı sesler de oluşturabiliriz. Sözelimi, ağızımız kapalı iken hızla nefes verdiğimizde dudaklarımızın titreşimiyle motor sesi duyarız. Dudaklarımız birleşik iken ağızımızı açarak dış ortama aniden hava bırakırsak “p” sesi duyulur. Gırtlığımızı ve yumuşak damağımızı eşzamanlı olarak birbirine yaklaştırıp nefes verdiğimizde “ga” sesi çıkar.

Konuşmamızı sağlayan ses dalgaları gırtlığımızdaki ses tellerinin titreşimlerinden doğar. Konuşmak istediğimizde beynin ön lobunda Broca Alanı’nda özel yeteneklere sahip bir grup sinir hücresi aktif hale geçerek sinyal üretmeye başlar. Sinyaller sinir lifleri içinde ses telleri, diğer konuşma organları ve beyin sapındaki solunum merkezine iletir. Bir yandan soluk verme başlar diğer yandan iki ses teli birbirine yaklaşarak hava yolunu kapatır böylece soluk verme durur. Ses tellerinin altında kalan soluk borusunda hızla biriken hava alttan yaptığı basınçla ses tellerini aralayarak duraksamış olan soluk vermeyi yeniden başlatır. Konuşma devam ettiği müddetçe beyin ses sinyalleri göndermeye devam eder. Bu nedenle soluk verme mütemediyen kesintiye uğrar.

SES TELLERİMİZ NASIL OLUYOR DA BİR-BİRİNE KOLAYCA YAKLAŞARAK SOLUK VERMEYİ DURAKSATABİLİYOR?

Bernoulli Denklemi’ne göre bir tüp içinde akan havanın çevreye yaptığı basınç düşer böylece soluk verme sırasında ses telleri kolayca birbirine yaklaşır ve hava akımını duraksatır. Ses tellerinin saniyede 100-1000 kere açılma kapanma şeklindeki titreşimi yüksek frekanslı ses dalgaları üretir.

Ham ses dalgaları gırtlak boşluğu, yutak boşluğu, sinüsler, burun boşluğu ve ağız boşluğundan geçerken rezonans yani yankılanmaya uğrar. Rezonans ses kalitesini artıran çok önemli bir faktördür. Nezle veya sinüzit

gibi bazı hastalıklarda rezonans azalır ve ses kalitesi düşer.

Beynimiz, dil, gırtlak, yutak, yumuşak damak, sert damak, yanak, dişler, çene ve dudaklarımızı muhteşem komutası sayesinde ham ses dalgalarını konuşma seslerine dönüştürür. Bu koordinasyon işlevine artikülasyon adı verilir.

...

Almanya Aachen Teknik Üniversitesi’nden Antoine Serrurier ve Christiane Neuschäfer-Rube isimli araştırmacıların 41 farklı kişinin ses tellerinden başlayarak dudağa kadar olan tüm anatomik yapıların boyutlarını manyetik rezonans yöntemi kullanarak ölçtükleri araştırmanın (Morphological and acoustic modeling of the vocal tract. The Journal of The Acoustical Society of America) sonuçlarına göre birbirinin aynı gibi görünen anatomik yapıların hacim, uzunluk ve şekillerinin insandan insana değiştiği görülmüştür. Sesler arasındaki farklılıkların anatomik farklılıkların neticesi olduğu sonucuna varan araştırmacılar kanaatlerini: *“Bizim görüşümüze göre konuşmanın temelini oluşturan anatomi daha ileri analiz edilip anlaşılması hak ediyor”* şeklinde özetlemişlerdir.

Vücudumuzdaki her bir anatomik yapının tüm özellikleri genlerimizde yazılıdır. Her birimizi farklı sesle donatan genlerin kişiye özel tasarımının ‘kendiliğinden’ ya da ‘tesadüfen’ oluştuğunu iddia etmek veya şüursuz varlıklardan oluşan ‘tabiat’ yapmıştır demek apaçık bir hezeyandır. Bir gitarı “ahşap ve metal tellerin tesadüfen bir araya gelmesiyle ya da kendi kendine oluşmuştur” yahut “tabiat yapmıştır” demekten çok daha öte akıl dışı bir iddiadır.

İnsan sesi, sonsuz ilim, nihaysiz kudret sahibi, tasarlayan, şekil veren mucizekâr ustasını ispat eden parlak bir mucizedir. Kur’an-ı Kerim: *“Rahmân. Kur’an’ı öğretti. İnsanı yarattı. Ona beyanı (düşünüp ifade etmeyi) öğretti”* ayetleri ile bu hakikati ders vermektedir. (Rahman Suresi, 1-4) ❖

Doğru Tanrı Tasavvuru ve Rasyonel İnanç

PROF. DR. NEVZAT TARHAN

Nörobilim ve kuantum bilgisi bize akıl yürütme için yeni verileri sundu. Evrenin bir simülasyon olduğuna dair veriler çok arttı. Akıllı tasarım görüşü ile “varoluş ve yaratılış” yeniden düşünülebilir oldu.

Dış bir gerçeklik varsa—ki var—bunu 2010 yılında yayınlanan İnanç Psikolojisi kitabımda bir eskizle açıklamaya çalışmıştım. O tarihte “enerji tabanlı evren” diyordum şimdi “dijital tabanlı evren” diyorum. Çünkü “Veri her şeydir” tezi, “her şey veridir”e dönüştü. Madenin bile bir enerji yoğunlaşması olduğu anlaşıldı.

Entropi yasasına göre; Evren “Big Bang” yani büyük patlama ile başladı ve düzenden düzensizliğe doğru ısı ölümüne doğru gidiyor. Kiplik mantığının ihtimal hesaplarına göre bu aktarılanların olması için bir dış denetim gereklidir. Bu durumda İbn-i Sina'nın en büyük keşfi olan “Allah Vacibü'l-Vücut'dur” yani, “zorunlu bir varlıktır” hipotezi doğru lanmış oluyor. Yapılan in silico matematik modelleme deneyleri ile zorunlu varlığın

sıfatları belirlenebiliyor ve bu bilgiler bizi “Tevhid” inancına ulaştırıyor.

Tanrı Tasavvuru ile Rasyonel Akla Giden Yolda İlkel Ben ve Bilge Benin Farkı

İlkel ben, Yaratıcı ile olan ilişkisinde şöyle düşünür: “Her olay birbirinden çıkar, kanunlar kendi kendine işler, fizik ve yasalar hepsi birbirinin devamıdır. Yani her şey kendi kendine işler.” Eski çağlarda bu fizik, kimya, biyoloji yasaları bilinmeden önce insanlar putlara tapıyorlardı. “Yüksek bir güç var, bunu açıklayamıyoruz” diyorlar ve kolay yolu putlara tapmakta buluyorlardı. Mesela firavunlar ruhların bekasına inanıyorlardı ama kendilerini yeryüzü tanrısı yapmışlardı.

Bir bakıma Yaratıcıyı kabul ediyor ama ona ortak oluyorlardı. İlkel ben bunu günümüzde, ateizmden çok deizm biçiminde söylüyor. Ateizm, teizm ve deizm.

Teizm; dinleri ve en az bir tanrı olduğunu kabul eder.

Ateizm hiçbirini kabul etmez.

Deizm ise, tanrıyı kabul eder ama peygamberleri ve dinin varlığını kabul etmez.

Deizm ve ateizm dengesinde bir de “ate” vardır. Ate, “Ben tanrıya inanmıyorum ama ispat etmeye de çalışmıyorum” der. Ateizm, tanrının olmadığını ispat etmeye çalışır. Deizmde tanrı vardır ama dünyadaki düzene karışmaz. Teizmde Yaratıcı vardır ve her şey Onun kontrolindedir.

Deizm düşüncesi gözlemlenen gerçeklikle uyumlu değildir ve geçersizdir. Bediüzzaman, canlılarda görünen harika hareketler ve sanatlı nakışlar bir tek ilaha verilmediği takdirde, bitkiler dahil her bir canlıya bir ilahlık verilmesi gerektiğini ifade eder. Canlının her bir atom ve molekülünde de her şeyi görür bir göz, her şeyi işitir bir kulak ve her şeyi kuşatan bir akıl ve bilinç olması gerekir, der. (Sözler, 2009)

Panteizmin deistik formu olan pandeizm, tanımını “İlah her şeydir, her şey ilah” klişesinde bulur. Pandeizmde madde, kuvvet ve kanundan ibaret olan doğa ile Allah aynı gerçeğin iki değişik ismidir. Ancak bu görüş sonraları çok kısıtlayıcı bulunmuş ve maddeden bağımsız olup maddeye nüfuz eden bir doğa üstü varlığın da olduğunu kabul eden pandeizm akımı doğmuştur. Bazı panteizm fikirlerini adapte etmiş olan deizm, Allah ile evrenin bir ve aynı olduğu inancını ifade eder ve ‘pan-deizm’ olarak bilinir. Bu görüş aslında Tek Tanrı’yı evrene yayıp yok etme, yani tek irade olan Allah’ı inkâr edip Onun bazı vasıflarını evrene yükleme düşüncesinden farklı bir şey değildir. Böylece pandeistler kendilerini tanrının bir parçası gibi görürler.

Bilge İnsan Aklını da Kullanarak Nasıl Çözüm Üretir?

Bilge İnsanın Çözümleri:

1- Big Bang Teorisi: Materyalizm; madde ezeli ve ebedidir, diyordu. Big Bang’in anlaşılmasından sonra maddenin ezeli ve ebedi olmadığı, bir başlangıcı ve sonu olduğu kanıtlandı. Big Bang bir başlangıcın varlığını göstermektedir. Bunlar yeni gerçeklerdir.

2- Entropi Hakikati: Entropi hakikatinde

düzen-düzensizlik ziddiyeti vardır. Mesela ısı, sıcaktan soğuğa, aydınlıktan karanlığa doğru gidiyor. Biz evimizin bahçesini ekip biçmezsek dağınıklığa doğru gidiyor. Entropi yasası, termodinamiğin ikinci yasasıdır. Bu iki yasaya göre evren, düzenden düzensizliğe doğru gidiyor. O halde evrende mevcudu korumaya yönelik dışarıdan müdahale gerekiyor; dış gerçeklik, dış güç gerekiyor. Mesela bir odanın aydınlanması için sürekli enerji ve ışık verilmesi gerekir. Karanlığın giderilmesi için ışık verilmesi, soğuğun gitmesi için de sıcaklığın verilmesi şarttır. Aslında karanlık, aydınlığın olmamasıdır. Evrende her şey zıddıyla bilinir, zıtların dinamik dengesi vardır. Böyle bir denge her yerde vardır. Sosyal entropi, davranışsal entropi gibi. Sosyal entropi ve davranışsal entropiye göre, her olayı kendi haline bırakırsanız iyi ve kötü olarak sonuçlanır. Mesela bir yerde devlet olmazsa hırsızlar ve çeteler rahatlıkla ortalığı ele geçirir, savaş durumunda olduğu gibi. O halde bir düzen ihtiyacı var ve bu düzen her varlığın temel ihtiyacıdır. Evrenin temel ihtiyacı, düzen ihtiyacıdır. Düzen ihtiyacını karşılırsanız düzen sürer, karşılırsanız her şey dağılır. İşte bu düzeni sürekli sağlayabilecek bir zorunlu varlık olmalı. Materyalizme bir de bu yasayla darbe indirilmiş oldu.

3- Rastlantısallık Değil Bağlantısallık Gerçeği: Kuantum dinamiğinin ortaya çıkardığı gerçek; her varlık ve olay birbiri ile bağlantılıdır, yani bu, kelebek etkisi denen etkidir. 1960’larda Ceneviz Cern Yüksek Enerji Fizikçi Laboratuvarında yapılan “Higgs parçacığı” deneyleriyle adı geçen bu parçanın atomda var olması gerektiği bulunuyor. “Higgs parçacığı” aşağı yukarı atomun %94’ünü kaplayan bir parçacıktır. Biz %4’ünü görebiliyoruz, %96’sını göremiyoruz. Bu sebeple Higgs parçacığına “tanrı parçacığı-karanlık madde-antimadde” de diyor bazı fizikçiler. Maddeyi dengeleyen bir madde; ancak biz göremiyoruz. Bunlar görünmeyen gerçeklerdir ve tamamen düşünce deneyleri ile ortaya çıkıyor. Bu parçacıklar, fotonlar, atom ve diğer maddeler hepsi birbirleriyle

le intizamlı şekilde bağlantılıdır. Kuantum gerçeğine göre insan ve diğer canlılar kendi başına yaşayan varlıklar değildir. Evrende bir bağlantısallık hakikati vardır. Bir yerde bağlantısallık varsa, orada onları bağlantı içinde tutan bir diğ irade gerekiyor.

Madde İle Mana Dünyası Arasındaki Bağlantı Organı Beyin, Ruhun da Bağlantı Organıdır...

İnsan beyninin bağlantısallık gerçeğiyle olan ilişkisine bakacak olursak: Kuantoloji insan beyninin çalışma mekanizmasını; evet-hayır, uygun-uygun değil, güvenli-güvenli değil, faydalı-faydalı değil, önemli-önemli değil olarak veriyor. Beynin karar verme mekanizması böyle çalışıyor. Beynimiz çalışıp bizim aldığımız kararları uyguluyor. Kuantum diyor ki, evrende bağlantısallık vardır, her şey birbiriyle bağlantılıdır. İnsandaki, ruh ve bilinç kavramı beynin dışındadır. Bilincin, beynin dışında olma ihtimali, beynin içinde olma ihtimalinden daha yüksektir. Madde dünyası ile mana dünyası arasındaki bağlantı organı

beyin, aynı zamanda ruhun da bağlantı organıdır. Beynin üzerinde de kuantum bir beyin var, bu elektromanyetik bir beyindir. Bu aslında tamamen bir yazılımdır, bu beynin maddi varlığı yoktur.

Beyni Çalıştıran Ona Yüklenmiş Ruh Programı, Ruh Yazılımı, Yani Bilinç...

Kuantumun maddi varlığı yoktur ve kuantumun maddi bir varlığının olmamasına en büyük kanıt, kuantum bilgisayarlardır. Kuantum bilgisayarlar -270 derecede çalışıyor. -270 derecede normal atom, elektron, fotonlar donuyor, tek atom altı parçacıklar çalışıyor. Fotonlar ve bu fotonların dizilimi ile kuantum bilgisayar çalışıyor. Kuantum bilgisayar -270'e geldiği zaman bilgisayarın belleği, müthiş bilgileri alabilir hale geliyor. -270 derecede düşünün, onun için kuantum

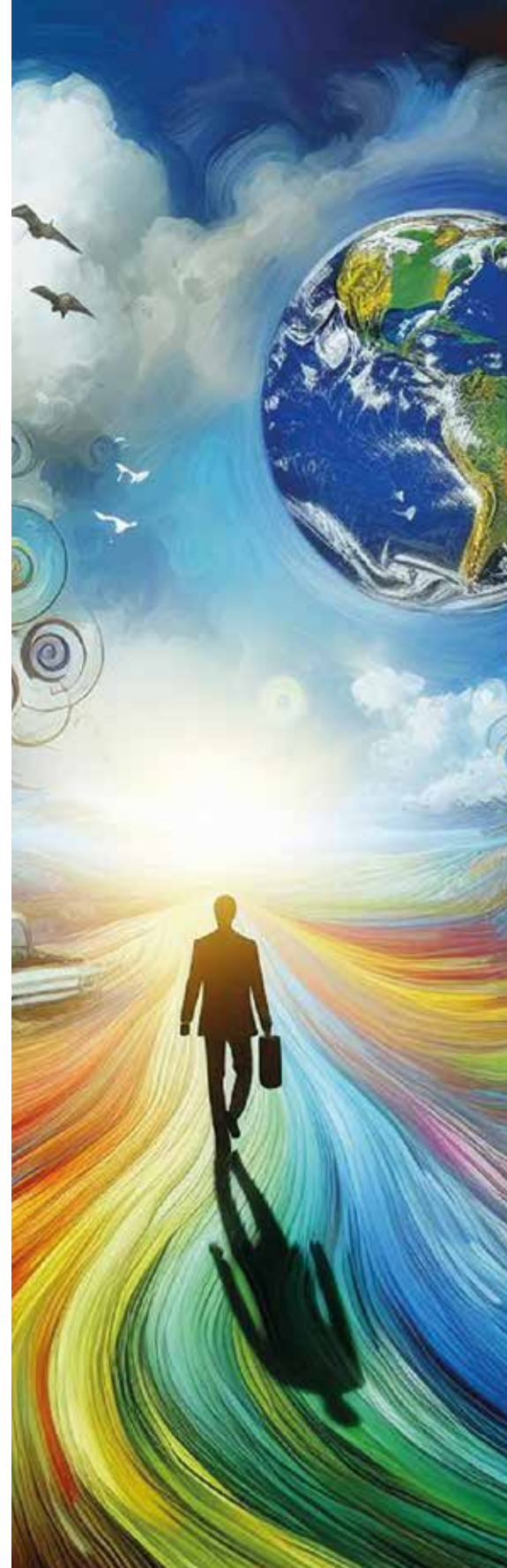
bilgisayarın üretimi çok zordur ancak çok özel manyetik alan oluşturularak üretilebiliyor. Bu durumda insanın tek yaptığı iş, seçim yapmak. Seçim yaptıktan sonra beynimizdeki enerji bize onu yapıyor. Böyle durumlarda insan, fiilleri kendisi yapıyor gibi zannediyor. Aslında beynin üzerinde başka bir ben ve bilinç var, o bilinç yapıyor bize. Bu bilinç de ruhla bağlantılıdır. Yani bilgisayarı çalıştıran ondaki elektronik devreler değil, yazılımdır. İnsanın beynini de çalıştıran ona yüklenmiş ruh programı, ruh yazılımıdır; buna da bilinç diyebiliriz. Yapıp yapmamayı sağlayan özgür irade diyebiliriz.

Bunları genler açıklayamaz. Onun için genlerin kuantumu var. Genlerin kuantumuna da "epigenetik" deniyor. Epigenetikte muazzam bir bağlantısallık özelliği var. İnsanın sosyal etkileşime açık olması, diğer küresel, evrensel enerji ile bağlantı içinde olma özelliği var. İnsan yalnız değil, yani evrensel bir enerji ile bağlantılı bir varlıktır. Kainattaki en büyük hikmetlerden biri de bağlantısallık hakikatidir.

Kuantumun 3 Hakikati...

Bu üç hakikatin üçü de kuantum hakikatidir. Üçüncüsü varoluş sabitini ortaya çıkarıyor. Bu üç yeni gerçek, bizi varoluş sabitine yani zorunlu varlığa götürüyor. Görünmeyen bir güç olmalı, zamandan, mekândan ve maddeden bağımsız bir bilinç olmalı, eskimemeli, her şeyi kontrol edebilmeli, her şeyi bilmeli ve her şeye gücü yetme gücüne sahip olmalı. Eğer bir tanrı varsa bu özelliklere sahip olmalı; yoksa o tanrı bu evreni yönetemez. Bu varoluş sabitidir. Evreni yönetebilmesi için böyle bir güce ihtiyaç var, o da tevhid gücüdür. Akıl yürütme yöntemleriyle evrendeki gözlemsel gerçekleri tevhid kanalında birleştiririz. İşte buna "bilginin tanrı tasavvuru" diyebiliriz.

"Tanrı Tasavvuru ile Rasyonel İnanca Giden Yolda" bilgeliği engelleyen zihinsel tuzaklar ve yanılgılar da söz konusu elbette, onu da başka bir yazımın konusu yapabiliriz.❖

Dünyada Niçin Varız?

PROF. DR. ALAADDİN BAŞAR

On Yedinci Söz'deki dünya tariflerine baktığımızda bu sorunun çok yönlü cevaplarını bulabiliriz. Bunlardan sadece üçünü nakledelim:

Meselâ, "Dünya ahiretin tarlasıdır." buyurulmuş. Tarlada çalışmak, tarla ötesi içindir, yani köy içindir, pazar içindir. Bizim bu dünya hayatında tattığımız her türlü lezzet, bir "tarla ziyafetidir." Asıl lezzet ve saadet yeri dünya ötesidir; kabirdir, cennettir.

Keza, dünya "bir imtihan meydanıdır." İmtihan, okul sonrası içindir. Bu dünya lezzetlerinin tamamı, uzun süren bir imtihanda yenilen bir simitten öteye geçmez. İmtihan salonu, zevk ve safa yeri değildir, yeme içme yeri de değildir. Orada mide değil beyin ve kalem çalışacaktır. Mide bu çalışmanın bir hizmetçisi gibidir.

Dünya bir yönüyle de "bir ticarethanedir." Mağazada kazanılanlar yine mağazada tüketilmezler. Birçok ticaret erbabı iş yerlerinde orta yollu bir şeyler atıştırır ve çalışmalarını aralıksız sürdürürler. Yeme içmeyi eve dönüşlerine bırakırlar.

Dünyanın ticaret yeri olmasını Altıncı Söz'ün ışığında değerlendirmek gerekiyor. Altıncı Söz'ün başında bir ayet-i kerime yer alır ve Altıncı Söz'ün tamamı bu ayetin manevî bir tefsiridir. Yani ayette verilen ilâhî mesajın hârika örneklerle kalplere, akıllara ve bütün his dünyasına yerleştirilmesidir. Söz konusu âyet-i kerimede mealen şöyle buyurulmaktadır: "Muhakkak, Allah müminlerden nefislerini ve mallarını cennet mukabili satın aldı."

İşte gerçek ticaret, gerçek kazanç ve başarı budur. Ruhumuzu bütün duyguları ve hissiyatıyla, bedenimizi de bütün organlarıyla Allah'ın razı olduğu sahalarda kullanmak ve zengin isek bütün malımızı O'nun yolunda harcamak. İşte bu ticaretin karşılığı da cennete kavuşmaktır.❖

Bu Zamanda Kadın Olmak

2. Bölüm: Empati

NİHAL BALCI

2022 yılında Texas'ta bir ilkokulda gerçekleşen silahlı saldırı, Amerika'yı kökünden sarstı. Önce annesini vurup, sonra da okula gelen eski bir öğrenci, 19 küçük çocuğu, ve iki öğretmeni vurdu. Connecticut'ta 20 çocuk ve 6 öğretmenin öldüğü, Sandy Hook faciasının ardından 10 yıl geçmişti. Bunlardan önce, sonra ve ikisinin arasında bir sürü silahlı okul saldırısı oldu. Sadece şu yeni başladığımız 2024'te Amerika çapında 29 okulda silahlı ateş açıldı, 13 kişi hayatını kaybetti ve 25 kişi yaralandı.¹

Sonuçta bu çocuklar da uzaydan gelmiyorlar, masum doğuyorlar ve olayların yaşandığı toplum içerisinde büyüyorlar. Nedir masum bir çocuğu bu hale getiren, eski okuluna gidip böyle bir kötülük yapmaya iten?

Faciaların kökeninde bazı aile değerlerinin tam oturamaması, silahların serbestiyeti, psikolojik rahatsızlıklar, televizyonlarda görülen şiddet gibi nedenler olduğu düşünülüyor. Pek çoğunun silahlara, şiddet içerikli kitap, film ve video oyunlarına aşırı

bir ilgisi var. Bunun da duyarsızlığı ve acımasızlığı artırdığı biliniyor.²

2016 yılında, psikolog Dr. Peter Langman okul silahlı saldırısı yapan 56 kişi için topladığı verileri değerlendirdiğinde, çoğunluğunun bozuk işlev gösteren, veya dağılmış ailelerden geldiğini görür.³ Aslında, 1966'da ilki gerçekleştiğinden beri FBI, Gizli Servis, bilim insanları saldırıları yapanlar ile ilgili çok araştırmalar yaptı. Profiller çizildi.⁴⁻⁵ Fakat hala yapmadan önce işaretlerinden anlayıp, nasıl durdurulabileceği ile ilgili çok az ilerleme var. Devlet ise, bu kadar ölümlere rağmen hala silah satılmasının kısıtlanmasına yanaşmıyor. Bu, bir özgürlük olarak görülüyor.

Farklı kurumların oluşturdukları profillerin yelpazesi geniş. Belki örtüştükleri yerler üzerinde durmak gerek. Bu noktalara göre suçluların davranışsal portreleri, toplumdan uzak yaşayan, yalnız, kızgın, dert biriktiren, okulda veya işte başarısız, ailesi problemlili, empati yoksunu kişiler olarak çiziliyor. Fakat bu kriterlere uyan kişi sayısı çok yüksek,

çok azı tetiği çekiyor. Bu yüzden her profile uyandan şüphelenmek mümkün değil. Çoğu, olay sırasında öldüğü için daha sonra konuşurmak da mümkün olmuyor. Sosyal medya hesaplarına ve kayıtlarına bakılıyor. Gizli Servisin hazırladığı bir rapora(5) göre saldırganların çoğunda bir çeşit psikolojik, davranışsal, veya gelişmeye yönelik problemler olduğu düşünülse de psikoz derecesinde ağır ruh hastalığı çok az bir kısmında bulunuyor. Kolombiya Üniversitesinin yaptığı bir araştırma⁶ bunu doğruluyor ve araştırmayı yapan hocalardan biri olan Dr. Girgis, ileride olabilecek silahlı okul saldırılarını önlemek için, kültürel ve sosyal etkenler üzerine odaklanmamız gerektiğini vurguluyor.

Silahlı okul saldırıları, hep bu çocukların daha önceden gittikleri bir okulda oluyor. Belki de başarısız oldukları, sevilmedikleri, yalnız kaldıkları, görülmedikleri, haksızlığa uğradıkları o yere tekrar dönüp, kendi kafalarınca intikam alıyolar. Bunu yaparken karşısındakini, kendisi gibi hisleri, hayalleri, düşünceleri olan bir insan olarak değil de bir eşya gibi gördükleri, ve o yüzden empatiden yoksun bir şekilde, kolaylıkla tetiği çekebildikleri düşünülüyor. Savaş sırasında Amerikan askerlerinin, oranın insanlarına, "çamur", "havlu kafa", "kâğıt hedef" dedikleri gibi... Dolayısıyla vurdukları "insan değil" ki, bir suçluluk hissetsin.

TEDBİRLER

Okullarda bu tür saldırılara karşı güvenliği sağlama adına, kurşun geçirmez sırt çantaları, kapılar, odalar; güvenlik kameraları ve yüz tanıma teknolojileri, potansiyel tehlikeleri anlamak için kullanılacak bilgisayar programları, gaz bombaları gibi ürünler için \$3 milyarlık bir ticaret alanı var. Okullara daha fazla silahlı asker veya polis konulması, hatta öğretmenlerin silah eğitimi verildikten sonra silahlandırılması konuşuluyor. Michigan'da bir bölgede silahlı bir okul saldırısı olması durumunda, zayıfatı azaltmak üzere, \$48 milyona bir okul tasarlanmak isteniyor. Plana göre, tetikçinin hedef alanını

kısaltmak için kısa ve kıvrımlı koridorlar, arkasına saklanılabilecek, kanat gibi duvarlar, alarm sistemi ve tek bir düğme ile tehdidi bir yerde kilitleme gibi yapı ve teknolojiler içeriyor.⁷

İnsanlar bu tip tedbirlerin çok da işe yaramadığının farkında. Hatta okullarda saldırı tatbikatları, girişte güvenlik gibi tedbirler öğrencilerde korku ve endişe uyandırıyor,⁸ ya da öyle alışılmış hale geliyor ki, gerçek bir olay olsa, çocuklar olayın ciddiyetini anlayıp ona göre davranamayacak hale geliyorlar. Zaten, saldırıları yapanlar çoğunlukla o okuldan geldikleri için, güvenlik tedbirlerinin ne olduğunu ve nasıl aşılabileceğini de gayet iyi biliyorlar. Esas hedefimiz, bu olayları sifıra indirmek olmalı.

Böyle bir olay olduğu kulağıma ilk gelince, belli ilk tepkilerden sonra, ne diye dua ettiğimi tahmin edebilir misiniz bilmem. "Allah'ım," diyorum, "N'olur Müslüman biri yapmış olmasın." Çünkü o zaman "Müslüman olduğu için yapmış," oluyor, ama başka biri ise, "Kendi problemleri yüzünden yapmıştır," deniliyor. Okul silahlı saldırılarını yapanların 3-4 tanesi hariç tamamı erkek,⁹ %80'i beyaz Amerikalı.¹⁰

Öyleyse, kadınlarla ilgili bir yazıda neden bunlardan bahsediyoruz diyebilirsiniz. Elbette bunun erkeklere bakan yönü de var, fakat kadınlar "şefkat kahramanları" oldukları için bu olaylar ve benzerleri daha olmadan, olmaya da yakınlaşmadan, en başından yine kadınların şefkati ile büyük ölçüde engellenebileceğini düşünüyorum. Daha da ötesi, FBI, Gizli Servis, bilim insanları araştıradursunlar, Türkiye'nin doğusunda, dağlık bir bölgede yaşamış, hiç okula gitmemiş, Bediüzzaman Hz'nin annesi ve onun gibi pek çok benzerlerinin bu konuyu çoktan çözdüklerini düşünüyorum. Üstad Hz, *Lemalar*'da der ki:

"Ben bu seksen sene ömrümdede, seksen bin zatlardan ders aldığım hâlde, kasem ediyorum ki, en esaslı ve sarsılmaz ve her vakit bana dersini tazeler gibi, merhum validemden aldığım telkinat ve manevi ders-

lerdir ki, o dersler fitratımda, âdeta maddi vücudumda çekirdekler hükmünde yerleşmiş. Sair derslerimin o çekirdekler üzerine bina edildiğini aynen görüyorum.

Demek, bir yaşımıdaki fitratıma ve ruhu-
ma merhum validemin ders ve telkinâtını,
şimdi bu seksen yaşımıdaki gördüğüm büyük
hakikatler içinde birer çekirdek-i esasiye
müşahede ediyorum.”¹¹

Maddi ve manevi âlemlerde, onca ki-
şiden ders ve feyiz alan Bediüzzaman gibi
bir allame-i cihan, annesinin ona öğrettik-
lerinin bir çekirdek hükmüne geçip, diğer
bilgilerinin onların üzerine bina edildiğini
“çekirdeklerin fitratına, hatta, adeta mad-
di vücuduna yerleştiğini,” söylüyor. Dikkat
ederseniz, “bir yaşımda” ifadesini kullanıyor.
Nur’e hanım, bir yaşındaki oğluna ne öğret-
miş olabilir? Matematik mi çalıştırmıştır, test
mi çözdürmüştür?

Paragrafın devamında, “... acımak ve
merhamet etmeyi, o validemin şefkatli fil
ve halinden ve o manevî derslerinden al-
dığımı yakinen görüyorum.” der. İnsanda
bu manevi dersler yerleştikten sonra başka
şeyleri de er veya geç öğrenir, kemale doğru
yol alır. Fakat bu çekirdekler olmadan, sa-
dece seküler, kuru malumat ile doldurulan
bir insan canavar da olabilir.

HODGAMLIK

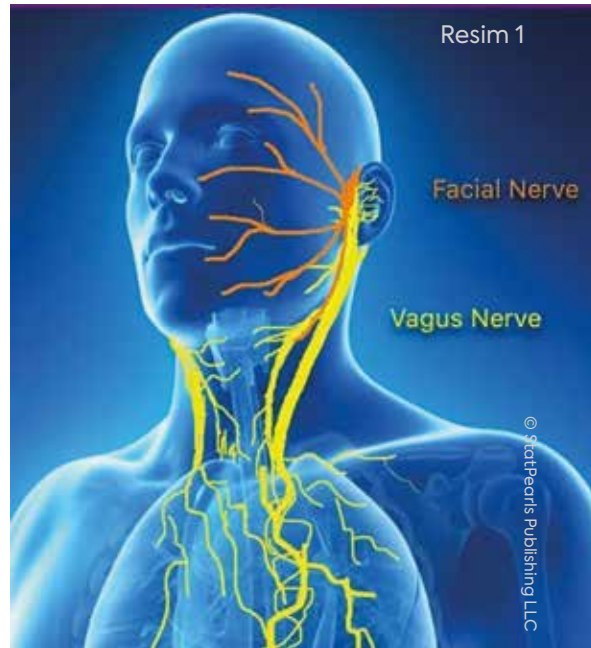
Karşımızdaki kişi ne düşünüyor, ne his-
sediyor, hayalleri, hırsları, tutkuları var mı,
hayal kırıklığına uğramış mı tarzı düşünceler
insanı insana bağlıyor, toplumu bir araya
getiriyor. Bir de bunun tersi var: tekbencilik,
yani hodgamlık. “Sadece ben varım. Benim
duygu ve düşüncelerim, benim ihtiyaçla-
rım var. Diğerleri ise sadece bu ihtiyaçlar
için var.” Karton kutudan kesilmiş figürler
gibi. En iyi tekbencilik bebeklerdir. İki eliniz
kanda olsa, karnı acıktı mı yaygarayı bas-
sar bebek. Hepimiz hayata böyle tekbenci
olarak başlıyoruz. Fakat zamanla, uzun bir
süreç içerisinde, kokular, sesler, dokunma
ile devamlı bir iletişim, ten ve göz teması ile
bebek kendisinin farklı, fakat diğerleri ile

bağlı bir birey olduğunun farkına varıyor.
Hayatın geri kalanında genetik, epigenetik,
ve tecrübelerle bu hisler şekillenmeye de-
vam ediyor. Maalesef bazıları için bu süreç,
ta en başından çarpık gittiği için doğru
mecrasını bir türlü bulamıyor, veya bulmak
için çok zorlanıyor.

GÖZLER KALBİN AYNASI

Sandy Hook katliamını yapan Adam
Larza'nın, annesiyle aynı evde, fakat kilitli
bir odada yaşadığı, onunla sadece e-mail
ile iletişim kurduğu, diğer insanlarla olabi-
lecek sosyal zorluklar ile karşılaşmamak için
okula ve işe gitmediği, odasının pencerele-
rinin siyah poşetlerle kaplandığı, ve insan-
larla tek iletişimin internetten bazı zararlı
chat grupları ile olduğu kayıtlara geçmiş.

İnsanlarla yüz yüze bakmak önemli...
Bu şekilde insanın sosyal olarak kendini
izole etmesi, empati yoksunluğuna daha
da katkıda bulunuyor. Bunun geri planında
elbette pek çok hikmetler vardır. Bir tanesi
şu: Ayna nöron dediğimiz sinir hücrelerimiz
var. Bir eylem yaptığımızda veya bir olaya
maruz kaldığımızda sinir hücrelerimiz bir
tepki verir. Ayna nöronlar sayesinde ise, kar-
şımızda başka biri bu eylemi yapsa veya o
olaya maruz kalsa da, ayna nöronlar, motor
nöronları etkiler ve biz de bu vesile ile aynı
tepkini veririz.¹²

Resim 1

Facial Nerve

Vagus Nerve

© StatPearls Publishing LLC

Örneğin, karşınızdaki size gülümsüyor, siz
de ona gülümsüyorsunuz. Bakıyorsunuz ki
ağlıyor, siz de üzülüyorsunuz. Böylece sevinci
de üzüntüyü de paylaşıyor, beraber yaşıyor-
sunuz. İnternetteki yazılı iletişimler bunu tam
sağlayamıyor. Ve insanlar karşınızdakini nasıl
etkileyeceğini hiç düşünmeden çok ağır laflar
edebiliyorlar.

“İnsan kalbini yüzünde taşır,” diye bir söz
var.¹³ Beynimiz ve yüz kaslarımız, vagus siniri
ile kalp ve ciğerlerimize bağlı. (Resim 1)

Göz temasımız, yüz ifadelerimiz, ses
tonumuz, sadece bebeğimizle veya diğer
insanlarla olan sosyal ilişkilerimizi değil, ken-
di fizyolojimizi de etkiliyor. Bebek ve anne
veya iki kişi karşılıklı oturup, konuştuklarında,
gülüşüklerinde, aralarında bir sinerji mey-
dana geliyor. Ayna nöronlar ile, hareketler,
biyokimya, sinirlerin tepkileri, birbiri üzerinde
yansıyarak başlıyor. “Sohbette insibağ,” olu-
yor. Kalp atışları ve nefes alma sakinleşiyor.
Ve güzel duygular, aynı anda iki bedende
dalga dalga yayılıyor. Yüz yüze bakmak ger-
çek manada kalbi kalbe bağlıyor. Böylece
empati kapasitesi de gelişiyor.¹⁴

İşte merhametle, severek büyütülen
bebekler, konuşmasalar, hatta sizin konuş-
tuğunuzu da anlamasalar bile, hal dilinden
bir nevi eğitimi yine de alıyorlar. Empati ve
merhamet dilini ve daha pek çok şeyi, ko-
nuşmaya başlamadan öğreniyorlar.

ELİNE SİLAH ALAN ÇOCUKLAR

2016 yılında Cincinnati'deki okulunda 4
kişiyi vuran 15 yaşındaki James Hancock.
(Resim 2)

davasında, dinlediğim bir ifadede içim
burkuldu. Öncelikle çocuğun yüzü o kadar
masumdu ki, insanın inanası gelmiyordu. Vu-
rular yaralanan, fakat daha sonra iyileşen
arkadaşı ise, mahkemede onu affettiğini
söylüyor, ve hatta, kendisine bazı problemlerinden
bahsettiğinde, iyi dinlemediği için
ondan özür diliyordu.¹⁵

Okul saldırılarını yapıp, facia sırasında öl-
meyen ve mahkemeye çıkarılan çocukların
bazı ifadeleri gerçekten çok üzücü:

-Kabul görmediğimi hissediyorum. Bu
reddedilme insanı yaralıyor ve çabuk geç-
miyor.

-Kalın kafalı, aptal olduğumun söylen-
mesinden bıktım artık.

-Kimsenin, özellikle de annemin beni is-
temediğini hissediyordum.

**Aaron Stark nerede ise
bu çocuklardan biri ola-
cakken son anda vaz ge-
çen biri. O zamanki duru-
munu şu şekilde anlatıyor:**¹⁶

“Eğer size yeteri kadar
“değersiz” olduğunuzu söy-
lerlerse, siz de buna inanır-
sınız, ve geri kalan herkesi
de inandırmaya çalışırsınız.
Hayatta iyi ve kötü insanlar
var. Madem siz kötülersiniz, o zaman
yapmanız gerekeni yaparsınız.

Arkadaşlarımın hepsini, onlardan çala-
rak, yalan söyleyerek kendimden uzaklaştı-
rılmışım. Başka türlüünü bilmiyordum. Sade-
ce bana öğretileni yapıyordum. 16 yaşında,
artık ailemin sürekli içki içip kavga etme-
lerine dayanamadım ve kaçtım. Evsizdim.
Hayatımın hiçbir tarafını kontrol edemi-
yordum. Jiletle kendimi kesmeye başladım.
Birgün eski bir barakada, yağmur yağarken,
kollarımdan akan kanlara baktım, ve bu
şekilde giderse kendimi öldüreceğimi an-
ladım. Sosyal hizmetleri aradım. Ama onlar
beni alıp, annemi çağırdılar. O ise tüm bun-
ları ilgi çekmek için yaptığım ve yalan söy-
lediğim konusunda onları inandırdı. Sosyal
hizmetler beni annemle eve gönderdi. Be-
raber eve gittiğimizde ise bana şöyle dedi:
“Bir dahaki sefer, daha iyi bir iş çıkaracak-
san, jileti sana ben alırım.” O anda kalbim
öyle parçalandı ki, karanlık her yanıma sardı.
Yaşayacak hiçbir nedenim, ve artık kaybe-
decek hiçbir şeyim kalmamıştı. Kaybedecek
şeyiniz kalmadığında, her şeyi yapabilirsiniz.
İşte o zaman, çevredeki çetelerden birine
silah temin etmek için gittim. Ya bir okula
ya da bir alışveriş merkezine gidip insanları

Resim 2

vuracaktım. İnsanların kim olduğu önemli değildi. Önemli olan güvenliğin en az olduğu bir yere gidip, en kısa zamanda en fazla kişiyi vurabilmektir.”

Bu sırada kendisine yalan söylemesine ve eşyalarını çalmasına rağmen ondan uzaklaşmayan bir arkadaşı vardır. Bu arkadaş ona iyi davranır. “Gel yemek yiyelim, gel beraber şunu yapalım,” der. Bunun için Stark diyor ki: “İnsanlıktan çıkmış gibi hissettiğinizde, biri size nezaket gösterip insan gibi davrandığında, dünyanız değişiyor.” Ve bu vefalı arkadaşının şefkat ve keremi ile, yapacağı işten vaz geçer. Aaron Stark, şu an evli ve 4 çocuk babası. Şimdilerde, eyalet eyalet, okul okul gezip yaşadığını anlatıyor.

“Bir çocuktan şüphelenip, onu FBI’ya vermek ve hayatını mahvetmek yerine, onunla arkadaş olun, değer verin. Belki yalnızdır, belki acıları vardır. Ona bunların geçeceğini ve tünelin sonunda ışık olduğunu gösterin.” diyor. Aaron Stark gibi başkaları da var. Ve bu son anda fikir değiştirenler, hep bir yetişkinin el uzatıp, onlara ümit vermesi ile vazgeçmişler.⁷

GERÇEK TEDBİR

Yeni bir eve taşınacağımız zaman, evi temizliyor sonra eşyalarımızı yerleştiriyoruz. Sütü kaynatmadan önce tencereyi yıkıyoruz. Namaz kılmadan önce temizlenip abdest alıyoruz. Takvada da, yaptığımız işlerde de, toplumda da böyle: Önce zararı defetmek esas. Çocukları bu hale getirelim, sonra da mimar, mühendis, doktor olalım, verdikleri zararı önlemek için planlar yapalım yerine, önce çocuklarımızı koruyalım, onların masum hallerini bozmayalım. Ama tabii ki, dünyada akıl hastalıkları da kötülük de hep olacak. Yine tedbirimizi alalım.

Size demiyorum ki, bu çok kolay. Her zaman A’yı yapacaksınız ve hep sonuçta B olacak. Nerde o günler? Bir toplum içerisinde, ahir zamanda yaşıyoruz. Çok etkenler var. Etraf, okul, sosyal medya, filmler, oyunlar her biri insanın üstüne üstüne geliyor bazen. Ama tüm bu karmaşa içinde de olsa,

bu olaylar bize hayatımızdaki en önemlilerin ne olduğunu acı bir şekilde hatırlatıyor.

İNSAN BİR KİTAP GİBİ...

Aaron Stark’ın yapmayı planladığı işi yaptığını, olay yerinde öldüğünü bizim de onun hayat kitabının sadece son sayfasını okuduğumuzu farz edelim. Ona korkunç, canavar dememiz ne kadar kolay değil mi? Oysa, o konuşmasını yaparken, kitabının satırları arasında beni gezdirdiğinde, çok ağladım.

Belki çok ağır, çok sorumluluk istiyor, ama çocuklarımızın kitaplarının, özelliklerle ilk bölümlerinin yazılmasında, bizim de parmağımız karışıyor. Fakat çocuğumuz olduktan sonra bile hala, tekbencilikten vazgeçemiyorsak, değişmiyor, başka bir insanı kendimizin önüne koyamıyor, zevk, para, maaş, takdir, onay almadan bir iş yapmak istemiyorsak, bu sadece ailelerimizin değil tüm toplumun problemi haline geliyor.

Büyüklerimiz bizi motive etmek için hep: “Sizler Fatihler, Yavuzlar, Mevlanalar yetiştireceksiniz. Vazifeniz çok büyük,” derlerdi. Bizler sıradan insanlarız, belki her birimiz birer Fatih yetiştiremeyiz, hatta hepimiz mühendisler, doktorlar da yetiştiremeyiz. Ama en azından merhametli, empati sahibi, herkese iyi davranan, akran zorbalığı yapmayan, yalan söylemeyen, hak hukuk gözetilen iyi insanlar yetiştirmek için elimizden gelen her şeyi yapmaya çalışıp, Allah’a dua edebiliriz. Kötülüğü kazıma adına önemli bir vazife yapmış oluruz. Kimse bize madalya takmaz bunun için, kimse fark etmez bile ve belki kendimizle ilgili yapamadıklarımız da olur. Ama niyetimiz Allah rızası için insana faydalı olmak ise, bilmeliyiz ki, toplumda olan bütün iyilikler bu saydığımız özellikler üzerine bina edilir. Onlar olmadan gelişme, bilim, teknoloji, zenginlik, ne varsa önemini yitirir.

BÜYÜK MAHKEME

Geçtiğimiz Şubat ayında okul saldırıları ile ilgili ilginç bir dava gerçekleşti ve nadir

bir karar alındı. 2021 yılında silahlı bir okul saldırısı yapıp, 7 kişinin yaralanmasına ve 4 kişinin de ölümüne neden olan bir öğrencinin annesi, kasıtsız adam öldürme suçu ile yargılandı ve hapse atıldı. Aynı suçlardan babasının davası devam ediyor. Suçu direkt işleyen ve hatta teşvik ettirici de olmamalarına rağmen mahkemeye verilmeleri pek çok kişiyi şaşırttı. Anne ve baba suçun işlendiği silahı oğullarına kendileri hediye etmişlerdi. Okul ise çocuğun bazı konuşmaları ve çizimlerinden şüphelenip anne ve babayı toplantıya çağırılmış ve oğullarını alıp eve götürmelerini tavsiye etmişti. Anne-baba ise işe gitmeleri gerektiğini söyleyip toplantıyı kısa kesmiş, ve çocuğu okuldan almamışlardı. Oysa sınıfa geri götürülen öğrencinin çantasında silahı vardı ve birkaç saat sonra ateş açmıştı.

Elbette bu noktaya da bu karara da o kadar kolay gelinmiyor. Komşuların ifadesine göre, anne baba çocuğu çok ihmal etmişler. Daha 9 yaşında iken çocuğu evde saatlerce tek başına bırakıp şehre içki içmeye giderlermiş. Savcı ise çocuklarından çok, kendi evlilik dışı ilişkilerine ve atlarına önem verdiklerini ve vakit ayırdıklarını iddia ediyor.¹⁷⁻²⁰

6 yaşında, annesinin çantasından aşırıp, okula silah götürülen, öğretmenini vurarak yaralayan bir çocuğun annesi ise çocuk ihmalinden 21 ay hapis cezası aldı.²¹

Allah bize dünyada numunelerini gösteriyor. Bize emanet çocuklarımıza nasıl davrandık, onları ihmal ettik mi, nasıl meşgul ettik, ahirette bize de sorulacaktır. “Hepimiz çobanız,”²² ve sorumluyuz.

Bediüzzaman Hz. der ki: “Hanımlarda gayet yüksek bir kahramanlık var. Bu kahramanlığın inkışafı ile; hem hayat-ı dünyeviyesini, hem hayat-ı ebediyesini onunla kurtarabilir.”²³ Görünen o ki, bu kahramanlık, sadece kendi dünya ve ahiretini değil, başkalarını da kurtarmaya vesile oluyor. Allah korusun, bazen bu gayret suiistimal edilip, yanlış yere de yüzü çevrilebiliyor. Sadece dünyaya hasrediliyor, hatta hem kendinin hem temas eden başkalarının ahireti için zararlı hale geliyor. Ona duacı olacak eşini ve çocuklarını ise davacı ediyor. “Allahümme ecirna min şerrin nisa,” dedirtiyor.❖

(Bu yazının kaynaklarına zaferdergisi.com’daki sayfasından ulaşabilirsiniz.)

Şiir

Ey Can Dostum!

NUREDDİN PALA

Cana can kat,
Heyecan kat.
Ve bol şefkat,
Ey can dostum...

Sözüm O’dur,
Özüm O’dur,
Çözüm O’dur,
Ey can dostum...

Başın güzel,
Kaşın güzel,
Yaşın güzel,
Ey can dostum...

Peygamber (asm) hak,
Hem muhakkak,
Ümmet olsak,
Ey can dostum...

Sevgi coşsun,
Herkes koşsun,
Sen ne hoşsun,
Ey can dostum...

Konun güzel,
O’nun güzel,
Sonun güzel,
Ey can dostum...

Asi olma,
Günah dolma,
Aman solma,
Ey can dostum...❖

Kavramlar Çağrışımlar

AYTEN YADİGÂR

Hayat hızla akıyor. Yakın ve uzak çevrede olan bitenlere dair gelişmelerin haberlerin ardı arkası kesilmiyor. Anlamak ve anlamlandırmak için durup düşünmek, kafa yormak, bağ kurmak gerekiyor. Ne mümkün. Sürekli akış halindeyiz. Takipteyiz. Dört bir yandan yağın kelime ve kavramların sunduğu çerçevede içinde bir şeyler ifadesini buluyor.

Ancak bunların hangi anlamlar yüklenerek kullanılabilir hale geldiği ve iletişim dilini şekillendirdiği hususu es geçiliyor çoğu kez. Ayçin Kantoğlu'nun ifadesiyle "insanın bu dünyada sahip olduğu en önemli güç olan 'tanımlama' gücünü başkalarına bıraktığımız için" oluyor belki de bunlar. Nitekim aynı kelimeler / kavramlar farklı çağrışımlar ve anlam yüklemeleriyle çıkıyor karşımıza farklı coğrafyalarda.

"TEMİZLİK"

On bir ayın sultanı Ramazan'ı uğurladık-tan sonra gelecek olan bayramdır. Evlerde "temizlik" telaşı. Hem bayrama hem misafirlere hürmetin bir gereği temizlik.

Filistin dendiğinde ise gündeme düşen kavram "etnik temizlik". Evleri başlarına yıkılan, katledilen, yerinden yurdundan sürülen, açlığa, susuzluğa mahkûm edilen, hastalıklara duçar olan savunmasız sivil-lerden bahsediyoruz. Karşısındakini insan veya can olarak görmemenin, dini/ideolojik kılıflara geçirilmiş toprak hırsının, kendini efendi diğerlerini tabiri caizse sadece "temizlenecek" birer unsur gibi görmenin neticesi bu. Bu nedenle annesi ve kardeşi ile yürüyen küçük bir kız çocuğu "beni vurma-yın" anlamında kolunu kaldırmak zorunda

kalıyor Gazze sokaklarında. İnsanlık adına ne kadar utanılacak bir sahnedir bu.

"GÜVENLİK"

Güvenliğim tehdit altında diyerek, başkalarının can mal güvenliğini yok etmek, kendimi savunuyorum bahanesi ile savunmasız insanların üstüne ölüm yağdırmak, bana vaad edilen topraklarda yurt edinmek hakkım diyerek bir halkı yurdundan sürmek.

"GÖÇMEN"

İmparatorluk bakiyesi toprakların insanları olarak göçmenlik, göçmen kökenli olmak kendimizi tanımlarken rahatlıkla kullandığımız ifadeler. Bugün ise daha çok "düzenli" ve "düzensiz" göçmen kavramları çıkıyor karşımıza. Kanun ve düzenlemelere uygun olarak

başka bir ülkeye giriş çıkış yapanlar seyahat edenler veya yerleşenler tabii ki muteber kabul ediliyor. Savaşlar, işgaller, siyasi veya ekonomik nedenlerle mecburen yollara düşen, başka bir ülkenin sınırına dayanan kalabalıklar ise sorun ve huzursuzluk sebebi addediliyor. Yakalananlar, sınır dışı edilenler, denizde boğularak hayatını kaybedenler, ucuz işgücü olarak hayata tutunmaya çalışanlar haber konusu oluyor. Ne var ki insanları yerinden etmenin, yollara dökmenin, savaştan kaostan beslenerek gücüne güç katmanın kanunda ve hukukta yeri var mı diye sorulmuyor.

"AİDİYET"

Küreselleşen dünyada sınırların kalktığından dem vurulması, dünya küçük bir köye dönüşmüşken aile, değerler ve vatan gibi aidiyetlerin giderek zayıflaması ve çözülmesi. Diğer yandan bombalanan evinin yıkıntıları üzerinde oturan bir kız çocuğuna yöneltilen soru:

- Sen şimdi neredesin?
- Evimizdeyim.

Her şeye rağmen kendini bir yere ait hissetmek, ne kadar zor olursa olsun vazgeçmemek dersi. Kısa ve öz.

"YERLEŞİMCİLER" "İŞGALCİLER"

- Yakup buranın senin evin olmadığını biliyorsun.
- Evet ama ben gidersem sen geri dönemeyeceksin.
- Sen benim evimi çalyorsun.
- Eğer ben çalmazsam başkası gelip çalacak!
- Hayır. Hiç kimsenin onu çalmasına müsaade yok.
- (Ev) benim değil ki size iade edeyim.

Bir videodaki bu kısa diyalog bile bugün yaşanan kavram karmaşasını, zihin karışıklığını ifade etmeye yetiyor. Yerleşimci denen kişiler kendileri de biliyor yapılanların çalmak ve işgal demek olduğunu.

"ÇOCUK"

Çocuk merkezli modern aileler için üzülmeyen, ezilmeden çocuklarını büyütme arzusu. Geleceklerini garanti altına alma çabası. En büyük ve önemli yatırım olarak çocuklara tahsis edilen imkânlar vs. Diğer yanda çok sıradan bir soru:

- Büyüdüğünde ne olmak istiyorsun?
- Biz Filistinli çocuklar büyüyemeyiz...

Kelimelerin her işitende bir iz bıraktığı, çünkü Arapça'da "yaralamak" anlamına gelen "kelem"den türetildiği söylenir. Gerçekten de kulağımıza çalınan kelime ve kavramlar, onlar vasıtasıyla bize ulaşan haberler, her birimizde bir iz bırakıyor. Kelimelerin gücünün farkına varmak önemli. Bu nedenle akışın hızına kapılmadan tanımlamalara, tanımlayanlara ve anlam yüklemelerine dikkat kesilerek gündemi takip etmek bir anlamda hayatı kendi referanslarımızla okuma farkındalığı geliştirecektir. Zihinlerin özgürleşmesi böyle başlar vesselam.❖

Bedenimizdeki Harika Yapı

Kıkırdak

PROF. DR. SEFA SAYGILI

Burnumuzu tutalım, sağa sola kıvrılabildiğimizi görürüz. Kulaklarımız da öyledir. Bu organlarımız kıkırdaktan yapıldıkları için şekillerini koruyabilecekleri kadar katı, ama aynı zamanda bükülebilecek kadar esnek-tirler.

Kıkırdak; saydam, sedef beyazı görü-nümlü, kemiklerin birbirine bakan yüzlerini oluşturan yapılara denmektedir. Kıkırdak dokular buldukları yerin tüm ihtiyaçlarını karşılamaktadırlar.

Bacak ve kol eklemlerimizin uç kısımlarında da kıkırdak vardır. Bu kıkırdak yapılar, biz hareket halindeyken kemiklerin birbirini üzerinde kaymalarına imkân tanır. Akciğerlerimize hava taşıyan tüpler de kıkırdaktan yapılmış halkalarla açık tutulur.

Sırtımızdaki yumru şeklindeki kemiklerin arasında omur diskleri denilen kalın kıkırdak yapılar vardır. Bunlar hem darbe emici olarak görev yaparlar hem de kemiklerin birbirlerine sürtünmelerini engellerler.

Kıkırdaklar gerçekten harika yapı taşlarımızdır. Bedenimizde pek çok fonksiyonu yerine getirirler:

- Yumuşak dokuları korur ve desteklerler.

- Düzgün yüzeyli ve basınçlara dayanıklı moleküler yapısı ile eklem yüzeylerini kaygan yüzeyler oluşturacak şekilde kaplayıp kemik hareketlerini kolaylaştırırlar.

- Embriyonda kemiklerin ve iskelet sisteminin gelişmesine; ayrıca büyüme çağında özellikle uzun kemiklerin büyümesinde görev alırlar.

- Burun, trakea (nefes borusu), gırtlak (larinks), bronş ve kulak kepçesi gibi organların yapısında yer alarak destekleyici görev yaparlar. Konuşma becerisinde önemli rol oynarlar.

Yandaki resimdeki omurgada, mavi renkli kısımlar, omur disklerinin arasındaki kıkırdak dokuları gösteriyor.

Diz Kapağı Eklemi

Vücuttaki hiçbir eklem, diz kapağı kadar büyük bir basınç altında değildir. Bu yüzden dizde bağ ve tendonların yanı sıra kıkırdaktan oluşan koruyucu, kalın yastıklar yaratılır.

Kıkırdak; kollajen lifleri, su ve jelimsi bir maddeden oluşan yoğun, kauçuğa benzer bir dokudur ve eklemlerin zarar görmesini engelleyen başlıca dokulardan biridir. Eklem kemiklerinin uçları, bir tampon görevi görerek hareket esnasında aşınmalarını engelleyen bir kıkırdak tabakasıyla kaplı olarak yaratılır. Kıkırdak ayrıca kulaklar, burun ve omurgadaki diskleri destekleyip şekillendirir ve bu organların çalışmasını kolaylaştırırlar.

Bebeklerin Kafatası Yapısı

Anne karnındaki bebeğin kafatası kıkırdak haldedir. Ayrıca kemiklerin birleşim noktası arasında boşluklar vardır. Eğer kemikleşme olsaydı ve arada boşluklar bulunmasaydı, dış âleme çıkmak için dar bir kanaldan geçmek zorunda olduğundan doğum anında çok güçlük çekilecekti. Hatta birçok çatlak ve kırıklar meydana gelecek, beyin zedelenebilecekti. Ancak hiçbir nokta eksik bırakılmamış, bu geçişin kazasız atlatılması için kafatası yapısının elastik ve yumuşak olması takdir edilmiştir.

Kıkırdak, kemik doku hariç diğer destek dokularından daha sert bir doku olmasına rağmen, belirli bir bükülebilme ve esneme özelliği vardır. Sinir, kan ve lenf damarı içermezler. Anne karnında tüm iskelet kıkırdak dokusundan yapılmıştır. Daha sonra kıkırdığın büyük bir kısmının yerini kemik doku alır.

Anne karnındaki bebeğin tüm iskeleti kıkırdak dokusudur. Daha sonra ihtiyaç olan yerlerde kıkırdak doku kemik dokuya çevrilir.

Üstteki resimdekirmızı renkli kısım, kemikleri sürtünüp aşınmaktan koruyan kıkırdak dokuyu temsil ediyor.

Köpek Balığı İskeleti

Çoğu balığın kemikli bir iskeleti vardır. Fakat köpek balıklarının iskeletleri de kıkırdak yapıda yaratılır. Köpek balığının lastiğimsi iskeleti vücudunun çok esnek olmasını ve avını takip ederken keskin dönüşler yapabildiğini sağlar. Bu da kıkırdak yapının bir avantajıdır.

...

Vücudumuz öylesine mükemmel tasarlanmıştır ki, her şey yerli yerindedir ve harika iş görmektedir:

“Onu mükemmel bir insan olarak siz mi yaratıyorsunuz, yoksa yaratan biz miyiz?”
(Vâkıa / 59. ayet meali)❖

Sınavda...

HALİL İBRAHİM SERT

Yeni yeni açmaya başlayan portakal çiçeklerinden bahsetmek isterdim size. Ya da kış ayının veda ediyor oluşunu haber veren sabahın seherindeki bahar esintisinden, birbirine nisbet ederek şakıyan kuşlardan. Erik ağaçlarının dallarını doldurmuş yeni tomurcuklardan bahsetmek isterdim...

Her zerresinde geçmiş zamanları da içine alıp şimdiki kuşatan hissiyatlardan, kokulardan ve hatırlattıklarından, ebedi âleme uzanan yansımalarından bahsetmek isterdim. Kulluğun mertebelerinde gezinen ruhumun ahir zaman sancılarında ya da iman ediyor oluşun neşesinden bahsetmek isterdim hep yaptığım gibi...

Ama olmuyor işte, ne yapsam olmuyor. Bir şeyler yazmaya niyetlenince yıkılmış binalar, yitip giden canlar, dayanılmaz acılar, baş edilemez utançlar, acizlikler ve durdurulamayan insan kılıklı canavarlar dolduruyor satırları.

Öyle ya insan, çok önemli bir sınav esnasında ne sınav salonundaki tabloları seyre dalabilir, ne de açık pencereden burnuna gelen yemek kokularını umursayabilir. Çok güzel, çok sevdiği bir şarkı da olsa kulağına gelen, ondan rahatsız olur. "Sınav oluyo-

ruz burada, birisi şunun sesini kapatsın!" ister. Herkes sussun, her şey dursun ister. Sınavdan geçer not almaktan öte bir şey düşünemez. Bilir ki cezbedici diğer şeylere dikkatini verse, o zamana kadar harcadığı bütün emekler boşa çıkabilir.

Öyle bir sınavdayız ki, bakışımız başka bir şeye kayıverse, azıcık umursamaz davransak, azıcık uyuklasak, azıcık geri dursak, amel defterimizin bütün sayfaları silinip gidecekmiş gibi geliyor. Bütün hasenatlar seyyiata dönüşecekmiş gibi geliyor. Bütün varlıklar; oturduğum koltuk, yüzümü yıkadığım su, saçımı taradığım tarak, ağzıma götürdüğüm lokmalar, secdeye gittiğim seccade bile, nefretle bakışlarını bana çevirecekmiş gibi, benden tiksinecekmiş gibi hissediyorum...

Portakal çiçeklerinin beni çocukluğuma götüren kokuları doluyor şimdi odama. Yaratıcının Kuddüs isminin cilveleriyle kendimden geçiyor; Vedüd isminin, Hakîm isminin tesellilerini bir merhem yapıp acıyan yanlarıma sürüyorum...

Bir imtihanadayım ve bocalıyorum, biliyorum...

Kaybederim diye çok korkuyorum!❖

Hayat Okumaları

EZGİ AKGÜL

Öğrendiğimiz şeyleri her zaman kitap, kalem ya da defter vasıtası ile öğrenemiyoruz bu hayatta.

Eğer doğru dinlersek eşyayı ve ibret ile bakarsak onlara, eşyanın ruhu bize fazlasını fısıldıyor bu hayatın.

Mesela yükseğe ne kadar hızlı çıkılırsa daha hızlı düşüleceğini bize tahterevalliler öğretiyor. Dengesi bozulan şeylerin üstündeki şeyleri taşımasının zor olabileceğini de masalardan öğreniyoruz.

Bilirsiniz...

Sana ne kadar benzerse benzesin içini dolduracak o uyumlu parçanın bir tane olduğunu ve bulmasının uzun süreceği gerçeğini biz, yap boz oynarken öğreniyoruz. Yine buna benzer şekilde ruh eşini bulsan da işin içinde mutlaka bir terslik çıkacağını, bize ayakkabılarımız öğretiyor.

Bilirsiniz...

Havadan atılan bir basket topunun zıplaması, bize hayatın sırrını fısıldıyor çoğu zaman. Çünkü yaşam serüvenlerimiz tıpkı basket topu gibi, bazen hızla yere çarpıp dibe vuruyor bazen hızla havalanıyor yükseğe çıkıyoruz. Sonra da tecrübe diyoruz bu duruma.

Bilirsiniz...

Hayat okumalarını doğru öğrenmiş ise insan, 'cansız, ruhu yok' dediğimiz şeyler bile dile gelip bize yol gösterebilir, yeter ki doğru kadraji yakalayabilelim.

Benim en büyük yol gösterenim tuvalet fırçasıdır mesela.

"Burnun bir defa pisliğe bulaşmışsa ne

kadar parlıtlı olursan ol, harika bir tuvalette olsan da kurtulması çok zordur o durumdan," düsturunu öğretmiştir bana çok acı bir şekilde olsa da.

Aslında sürahiden de çok şey öğrenmişliğim var onun da hakkını inkar edemem. Bir kulp varsa sende tutmalık ve insanların kullanacağı o en işlevsel yerinde, kulpun yerini bilenlerin ne bulursa senin içine doldurduğunu ve senin de bazen taşabileceğini ben sürahi sayesinde keşfettim.

He...

Hayattan ibret almak için, içinde 'Allah' yazan domatese denk gelmeye gerek yok.

Görmeyi bilersen, o ibreti sana leğen bile verir.

Mesela; "Çok acı çekersen ya da suistimal edilersen diğer insanlar tarafından..." der leğen, "Ne sert ne de yumuşak olursun artık. Kolay kolay kırılmazsın artık. Daha az üzülürsün. Cam gibi kırılmaz ama demir gibi de sert olmazsın. İstersen insan yanını da muhafaza edebilirsin," der.

Ama görmeye ve duymaya gönüllü olursan işte...❖

Mevla Görelim Ne'yer, Ne'yerse Güzel Eyler...

SELİM GÜNDÜZALP

Unutur insan...

Böyledir, bir hesap soracak olanın olduğunu unuttunca, haddini aşar kendine olmadık roller biçer. “Malik-i Hakiki'den gaflet, nefsin firavunluğuna sebep olur.”

Firavun da Âlemlerin Rabbinden gafil olunca, kendini ilah zannetmişti. O zamanda yaşasaydık belki de onun baskısının hiç bitmeyeceğini, saltanatının hiç yıkılmayacağına düşünecek ve karamsarlığa düşecektik... Ama “Tuzak Kuranların En Hayırlısı” onu kendi tuzağında boğdu.

Kendi tuzağında boğmak derken; şöyle bir kıssa işitmişim: Musa Peygamber beraberindekilerle Kızıldenizde Allah'ın açtığı geçitten çıkınca, Firavun ve askerleri peşlerinden gelemesin diye dönüp geçidin kapanmasını ister. Fakat “Henüz değil” cevabını alır. O sırada Firavun ve askerleri de Kızıldenizde açılan geçide girmiş ve ilerlemektedirler. Musa Peygamber yakalanma endişesiyle onları takip ederken Firavun ve ordusunun tamamı geçide gir-

miş olur... İşte “beklenen an” gelir ve Kızıldeniz üzerlerine kapanır. Musa Peygamber ve beraberindekiler kurtulurlar.

Evet şahit olduğumuz zulümler gerçekten de dayanılır gibi değil. Ama planların üstünde planı olan var. Kaderin üstünde de bir kader var. Oyunları bozan “Hayru'l-Mâkirîn” var. Onları kendi zulümlerinde boğacak olan Kahhar-ı Zülcelal var.

...

Şimdi de firavunluk taslayan İsrail, ordusu ve yandaşlarının zulümleri akla geliyor. Bunlar da en kısa sürede helak olup gidecekler.

Aslında bu yaptıklarıyla helak oldular ama farkında değiller daha...

İnsana ceza ve mükafat yaptığı iştir aslında. Kötü bir iş yapana, o işi yapması peşin cezadır. İyi bir iş yapana da o işi yapması muaccel ödülüdür...

...

Olayların içindeyken insanın endişeler, korkular yaşamaması, sorular sorması elbet-

te normal. Ama kaderden “Henüz değil” cevabını aldığımızda arif olup beklemeyi bilmeliyiz ki, Mevlamızın ne eylerse güzel eyleyeceğini görelim.

Her şey gibi dünyanın da, yaşanan hadiselerin de dizgini Allah'ın elinde. İnsanlar tercihlerine göre yürüyorlar, ama dünya bir açıdan sınanma yeri ve insanlar böyle böyle imtihan oluyorlar. Herkesin planları olduğu gibi Âlemlerin Sahibi olan Allah'ın da planı var. Güzel işler yapanlara güzel mükâfatlar hazırlayan, sabredenlere bunun karşılığını müjdeleyen Allah var. Bazılarının tuzakları olduğu gibi Muntakim olan Allah'ın da tuzakları var. Hiçbir şey başıboş değil...

...

Bir de işin olumlu yönü... Her yaratılan şeyde bir hayır tarafı var. Gazze saldırıları başladıktan sonra insanlar, hem İslam'ın hem de Müslümanların hiç şahit olmadıkları yönlerini gördüler. Bu Müslümanları bu kadar sabırlı, bu kadar metanetli yapan

ve bunca katliama rağmen ayakta tutan dini merak ettiler. Ve sonuçta Kur'an okudular, İslamiyeti öğrendiler. Vicdanlarında aradıkları gerçeği buldular. Bu saldırılardan sonra bir ay içinde sadece Fransa'da 20 binden fazla insan Müslüman olmuş, bunların çoğu da gençlerden oluşuyormuş. Tüm engellemelere ve çarpıtmalara rağmen dünyanın her yerinden böyle güzel haberler de alıyoruz. Binlerce, belki onbinlerce kardeşleri kazandık.

Ölen kardeşlerimiz de şehit oldular ve kazandılar. Malları, mülkleri sadaka olarak yazıldı, onları da kazandılar.

Kaybedenler her zamanki gibi zalimler, Allah'a ve Müslümanlara düşmanlık edenler oldu.

Tarihte nice zalimler, nice mazlumlar yaşayıp geçmiş dünya sahnesinden. Zalim zulmünü, mazlum hakkını yazdırıp gitmiş buradan... O zalimlerin onca zulümleriyle ellerine ne geçti? Hiç!.. Evet bütün kazandıkları sonunda bir hiç oldu, zulümlerinin hesabını vermeye gittiler.

Bediüzzaman Hazretleri ahiretin varlığının bir delili olarak, zalimin hak ettiği cezasını görmeden, mazlumun da hakkını almadan buradan gitmesini gösterir ve “demek ki bir mahkeme-i Kübra var” der.

...

Kâinata ve dünyaya baktığımızda bir atomun en küçük parçası belli kanunlara göre hareket ediyor. Öte yandan en büyük galaksiler de belli kanunların mahkumu olarak akıp gidiyorlar. Kanunsuz, kuralsız hiçbir şey yok... Arada kalan insanların ufak tefek işleri mi başıboş bırakılacak. Kim sahibi olduğu malını mülkünü kendi haline bırakıyor? Mülkün sahibi olan Allah (cc), her an başka başka yaratmalarıyla mülkünü tesadüflere bırakmadığını gösteriyor...

Evet, “Mevla görelim ne'yer, ne'yerse güzel eyler...”❖

İnsanlık Tarihinin En Önemli Sorusu

İBRAHİM KÖROĞLU

“Yıllardır soruyorum bu soruyu kendime / Bilmem ki bu dünyaya ben niye geldim.”

Son dönemde, önceden seslendirilmiş bir eserin farklı sanatçılar tarafından yeniden icra edilmesi (cover) çok yaygınlaştı.

Bu nedenle Z kuşağından da hatırlayanların olabileceği, fakat X ve Y kuşağının biliyor olma ihtimalinin çok yüksek olduğu bir şarkıda geçiyor bu sözler.

“Wikipedi”ye göre son yarım yüzyıla damga vuran, aralarında “popçu” ve “rockçı” diye tabir edilen sanatçıların da olduğu 46 sanatçının albümlerinde yer verdiği bu şarkıyı, ekranlarda, konserlerde ve sosyal medyada deyim yerinde ise, “söylemeyen kalmamış.”

Sözler her ne kadar karşılıksız sevmiş ve hayata küsmüş birini de anlatırsa ve dinleyen milyonlarca kişi bu anlamda dinlemiş de olsa, nakaratında defalarca sorulan bu soru, insanlık tarihinin en önemli sorusudur aslında. Üstelik tarih boyunca yüzlerce düşünür, üzerine kafa yormuş ve bu soru binlerce kitaba konu olmuştur.

Etkili, başarılı ve mutlu insanların ortak özelliklerine yönelik araştırmaların ve bu konularda yazılan kitapların sayısı da binlerle ifade ediliyor.

Bu sıradışı insanların; hayata ve olaylara nasıl baktıkları, önemli kararlarını nasıl aldıkları ve yaşadıkları sıkıntılar karşısında nasıl bir tavır takındıkları hep merak edilmiş ve bu insanların; alışkanlıklarına, dahiyane özelliklerine, ne kadarını zekâ ile, ne kadarını çalışarak başardıklarına ve bunu doğuştan

gelen yeteneklerle mi yoksa sonradan geliştirdikleri özelliklerle mi sağladıklarına yönelik araştırmalar çok ilgi görmüştür.

Bir kısmı, gereğini yapmak konusunda yetersiz kalsa da bütün insanlar yeteneklerini keşfetmek, hayatının amacını bulmak ve başarılı bir insan olmak isterler. Çünkü potansiyelini keşfetmek hayatın amacını bulmanın, hayatın amacını bulmak başarının, başarmak ise mutluluğun anahtarıdır.

Ülkemizde Kişisel Gelişim konusunda çok satan kitaplara imza atan Mümin Sekman, başarının mutlulukla ilişkisini şöyle ifade ediyor bir sözünde:

“Başarı, kendine koyduğun bir hedefi zekâ, yetenek ve emek harcıyarak elde ettikten sonra gelen takdir ve tatmin duygusudur.”

Bu tanım, kanaatimizde de iyi bir tanım. Fakat farklı açılardan da birçok tanım yapılmıştır. Hayati İnanç, “Başarı nedir?” diye sorduklarında; “Bence asıl başarı, ‘merhumu nasıl bilirdiniz?’ sorusunun cevabıdır” diye cevaplıyor.

Filozof Ralph Waldo Emerson ise “Akıllı insanların saygısını, çocukların sevgisini kazanmış olmak ve tek bir kişi bile olsa birinin sizin varlığınızdan ötürü daha rahat nefes almasıdır” diyerek tanımlıyor.

Ayrıca, başarının da mutluluğun da yaşadığımız müddetçe, varılacak bir nokta değil devam eden bir süreç, bir yolculuk olduğu ve başkalarının bu başarıdan zarar değil fayda görmesi gerektiği, hemen hemen tüm tanımlarda yer alan ortak ifadelerdir diyebiliriz.

Fakat en güzel tanımlar şüphesiz Kuran-ı Kerim’de. Birkaç farklı surede başarının ne olduğuna dair ayetler var. Bunlardan bazıları şöyle:

“Şüphesiz bu (cennetteki nimetlere ulaşmak) büyük bir başarıdır. Çalışanlar böylesi için çalışsınlar!” (Saffat, 60-61)

Bu başarıya nasıl ulaşacağımız da şu ayetlerde belirtiliyor:

“İnanıp salih ameller işleyenlere gelince, Rableri onları rahmetine sokacaktır. İşte bu apaçık başarıdır.” (Casiye, 30)

“Orada ilk ölümden başka bir ölüm tatmazlar. Allah, onları cehennem azabından korumuştur. Bunlar, Rabbinden bir lütf olarak verilmiştir. İşte bu büyük başarıdır.” (Duhan, 57)

“Ey iman edenler! Sizi elem dolu bir azaptan kurtaracak bir ticaret göstereyim mi size? Allah’a ve peygamberine inanır, mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihat edersiniz. Eğer bilerseniz, bu sizin için çok hayırlıdır. (Bunu yapınız ki) Allah, günahlarınızı bağışlasın, sizi içinden ırmaklar akan cennetlere ve Adn cennetlerindeki güzel meskenlere koysun. İşte bu büyük başarıdır.” (Saff, 10-12)

...

Yeteneklerini, potansiyelini, hayatının amacını keşfetmiş ve başarılı olmuş, bu başarısı ile gelen takdir ve tatmin duygusunu

yaşamış insanlar için verebileceğimiz yüzlerce örnek var elbette.

Fakat bu yazımızla da örtüşen güncel bir örnek olsun istedik ve aklımıza ilk gelen, genç yaşına rağmen bu yaşına kadar büyük başarılarla imza atan, Türkiye’nin olimpiyatlardaki gururu Mete Gazoz oldu.

24 yaşındaki millî okçumuz Mete Gazoz, uluslararası spor kariyerine 14 yaşında başladı. Okçuluktaki ilk uluslararası başarısını 2013 yılında gerçekleştirilen Dünya Gençlik Okçuluk Şampiyonası’nda gümüş madalya kazanarak elde etti. 2020 yılında düzenlenen Tokyo Olimpiyatları’nda bu alanda Türkiye’nin ilk olimpiik altın madalyasını kazanarak yakaladığı başarıyla tüm dünyada adından söz ettirdi.

2023 yılında Almanya’nın başkenti Berlin’de düzenlenen Dünya Okçuluk Şampiyonası’nda Erkekler Klasik Yay Final mücadelesinde altın madalya kazanarak dünya şampiyonu olan Mete Gazoz, tarihte bunu başaran ilk Türk okçusu oldu. Millî sporcumuz bu başarısıyla aynı zamanda 2024’te düzenlenecek Paris Yaz Olimpiyat Oyunları’na katılmaya da hak kazandı.

Hem kendisine hem ülkesine kazandırdığı altın madalyalara rağmen başarının bir yolculuk olduğunu şu sözleri ile çok güzel ifade ediyor:

“Hedefim 2024 Paris Olimpiyatları. Aldığım altın madalyaların rehavetine kapılıp, ben nasıl olsa orada birinci olurum, yenerim diye değil aynı şekilde sanki olimpiyat şampiyonu ve dünya şampiyonu olmamış gibi çalışmalarımıza devam edeceğiz.”

Çocuklarının ismini, okçuluktaki başarıları ve “Islık Çalan Ok”un mucidi olarak da bilinen Asya Hun İmparatoru Metehan’dan esinlenerek Mete koyduklarını söylüyor anne ve babası.

Mesleklerinin de buna elverişli olmasını avantaja dönüştürerek Mete’nin hem ebeveyni hem öğretmeni hem koçu olmuşlar. Ve potansiyel nasıl keşfedilir ve nasıl başarılı ve mutlu olunur konulu yüzlerce kitabı özetleyen ve başta öğrencilere, anne ve babalara ve

öğretmenlere olmak üzere “başarmak” isteyen herkese ders niteliğindeki şu ibretlik sözleri söylüyorlar bir röportajda: (Her cümlesini dikkatle okumanızı tavsiye ediyorum.)

-3 yaşında yay çekmeye, 5 yaşında ok atmaya, 8-9 yaşında yarışmalara katılmaya başladı.

-6 yaşında müzik kulağının oturması için şan dersi aldı.

-6-9 yaş arasında, sırf kas gruplarının gelişmesi için yüzmeye gönderdik.

-Belki basketbolda, çok iyi olacak bir spor dalında uğraşmasını istiyorduk ama tabii ki gönülümüz okçuluktan yanaydı.

-Bakmak ile görmek arasında fark vardır. Bunu tespit edebilmesi için resim kursuna gitti.

-Birçok ülkede piyanonun hem sağ beyin hem sol beyinin gelişimine katkı sağladığı, vücudumuzun her iki tarafını kontrollü koordinasyonunu sağlaması için piyanonun çok önemli olduğunu öğrendik. 2 sene özel piyano dersleri aldı.

-Lisanslı satranç oyuncusudur. Sporda hep bir taktik vardır. 2-3 hamle sonrasını hesaplama, sporcuya karşı kendini ayarlama...

-Koordinasyonu gelişsin diye basketbol kurslarına gönderdik.

-Sahnede heyecanlanmaması için İnönü Stadında 29 Ekim’de koroda görev aldı o kadar insanın önünde şarkı söyledi.

-Bunlar tabii ki çocuğumuzun psikolojik ve fizyolojik gelişimine katkı sağladı.

-13 yaşında Milli Takıma girip, takım halinde dünya ikinciliğine ulaştı.

...
“Yillardır soruyorum bu soruyu kendime / Bilmem ki bu dünyaya ben niye geldim.”

Artık bu sorunun cevabını rahatlıkla verebiliriz: Hepimiz bu dünyaya “başarmak” için geldik.

Prof. Dr. Colin Turner neyi başarmaya geldiğimizi, “Herkes Doğuştan Başarılıdır” isimli kitabında şu sözlerle açıklıyor ve bizi uyarıyor: “Hepimize bir yaşam armağan edildi ve hepimiz bir amaç için yaratıldık. Bu amacı, potansiyelimizi açığa çıkarmakla ve kullanmakla gerçekleştirebiliriz. Kendi koyduğumuz sınırlamaların yaşamımızı başarıya dönüştürmemize nasıl engel olduğunu fark etmemiz gerekiyor.”

Bu uyarıyı dikkate almaz ve gereken çabayı göstermezsek sonuçlardan şikayet etmeye de hakkımız kalmaz. Çünkü bu sefer de bize çok bilindik başka bir şarkı ile cevap verebilirler:

“Kader diyemezsin sen kendin ettin!”❖

‘Mezaristan’ derken bir ülkeden söz eder gibisin. Ölüm konusunda ne kadar da rahatsız. Keşke ben de öyle olabilseydim! Fakat hâlâ korkuyorum. Ve hâlâ diriler arasında olmayı tercih ediyorum.

Ruhum sürekli dalgalanıyor. Dün başka türüydüm, bugün başka türüyüm. Kimbilir yarın ne halde olacağım?

Hayalimdeki benle gerçekteki benim birbirinden uzak kişilikler oluştu. Bu da amansız sorgulamaların kapısını aralıyor. Hep bir kararda kalamıyorum.

Sen de hâlâ sorguluyor musun kendini? Durmuş oturmuş bir insan izlenimi veriyorsun bana. Sükûna ermiş bir deniz gibisin. Yanılıyor muyum?

Evet, yanılıyorsun. İnsan olup da sürekli aynı ruh haliyle yaşamak imkânsız.

Dünyada kesintisiz mutluluk ummak için tam bir aptal olmak lazım.

“Her yeni gün sana hem herkese yeni bir âlemin kapısıdır” diyor Nur Üstadım. Yeni âlemde huzurlu olabilmek için yenilenmek gerekiyor.

Huzur, her an ‘yaratıcının huzurunda’ olduğunu bilmen, bu şuurla yaşaman demek. Ruh ancak o zaman

Kuşkuların Arınmak

ÖMER SEVİNÇGÜL

sürüra kavuşuyor.

Zıddı ‘gaflet’ halidir. Gafil insan buhranlar içinde çırpınır durur, ruh ızdırabından asla kurtulamaz.

Yapman gereken en mühim iş, kuşkulardan arınmak, imanını taklitten tahkik seviyesine yükseltmek. Taklide dayalı iman yetmiyor.

Küfür ve küfrani yayan odakların hücumuna hedef olan günümüz insanı varlık, yaratılış, hayat, ölüm gibi temel meseleleri daha derinden sorgulamaz, doğru cevapları bulmazsa bunalımdan kurtulamıyor.

Eğer hakikatleri doğru yerde ararsa, buluyor, artık onun için yeni bir hayat başlıyor. Daha huzurlu, daha mutlu bir hayat.

Fakat bu buluş yeni arayışların basamağı oluyor. Çünkü her iyinin daha iyisi var ve her insan daha iyiye oranla daima hüsrandır.

Ruhun, Rabbini arıyor. Kalbin onu sevmek için yaratılmış. Vicdanın onsuz kalınca muzdarip oluyor. Duyguların ilahi nurdan medet göremedi mi insicamını yitiriyor.

Terbiye edilmeyen nefis sınırı aşıyor, yasak alanlara taşıyor, başına belalar açıyor.

Nefse fitraten sınır konmamış. Meşru

olanı da ister, olmayanı da. Onu gemlemekle bağlamak bize düşüyor. Elbet itiraz edecek, karşı koyacak, teslim olmanı engellemek için elinden geleni yapacak.

İblisin telkinlerine açık yaratılmıştır nefis. İnsanın sınavı bunu gerektiriyor.

İmtihan olmasaydı ilerleme veya gerileme de olmazdı. İnsanın makamı sabit kalırdı.

Terakki etmek, kemale ermek, cennete layık bir kıymet almak istiyorsan aklın, ruhun, kalbin ve vicdanınla hakkı hak bilip kabul edecek, batılı batıl bilip reddedeceksin. Melek dostun, şeytan düşmanın olacak.

Kendimi yargılamak... Kendimle cebelleşmeden geçirdiğim bir gece var mıdır acaba?

Kendim, kendimin sırrı, bilmecesi, meselesi oldum. Hep ilerlemek zorundayım. Bisiklette gibiyim. Pedal çevirmezsem devrilirim, düşerim.

Sayırsız kapıları olan esrarengiz bir saraydayım. Her gece başka kapılar çıkıyor önüme. Sonra bir daha, bir daha...

Ecel vakti erene dek sürecek bu mücahede. İmtihan bitmedi henüz. Paydos zili çalmadı. Hayat yolunda yürüyerek bekliyorum.❖

İstanbul Konaklarında Eski Ramazanlar

FATMA MEBRURE ŞENLER

İstanbul'da Ramazan, toplar, davullar ve manilerle karşılanmadan önce büyük bir hazırlık başlardı. Konaklar, evler temizlenir, kilerler doldurulurdu. Ramazan'da büyük konakların iftar saatinde kapısı açık olurdu. İsteyen istediği ağa veya paşanın konağına girer iftar ederdi. Nihayet Ramazan gelir, oruç ayının ilk gecesi ile beraber iftarlar, teravihler, sahurlar büyük bir neşe ile karşılanırdı. Büyük camilerin minarelerin arasında *"Hoş geldin yâ Ramazan"* yazan mahyalar kurulurdu. Ramazan gecelerinde mahyalarda sadece yazı değil, gül, şeb-boy, kız kulesi, gemi resimleri görmek de mümkündü. Ramazan sonunda minarelerde *"Elveda, Elfırak"* yazıları okunurdu.

Ramazan'da zengin, orta halli, hatta fakir, herkesin kapısı ve sofrası açıktı. Akra-ba ve yakın dostlar arasında, davetsiz olarak iftara gitmek bir saygı ve nezaket sebebi sayılırdı. Buna mukabil akrabalık, ahbablık ve komşuluk münasebetleri gereğince yapılan iftar davetleri de davet edi-

lene alaka, itibar ve saygısının bir nişanesi demektir. Onun için bir yandan eşi, dostu, hısım akrabayı ağırlamak, bir yandan fakiri fukarayı kollamak için kurulan iftar sofraları, Kadir gecesine kadar devam eder ve böylece bir Ramazan İstanbulunun kapısı açık bulunurdu. Gerçi tüm Osmanlı topraklarında Ramazan aynı şekilde karşılanırdı. İftara yarım saat kala, evlerin içinde sessiz ve sabırlı bir telaş başlardı.

Bir de Sadrazam ve Şeyhülislam konaklarında verilen iftarlar vardı. Burada bütün Ramazan boyunca büyük bir cömertlikle kapılar herkese, bilhassa fakir fukaraya açık olurdu. On dokuzuncu asrın başlarında Şeyhülislam Dürrüzade Abdullah Efendinin Üsküdar, Doğancılardaki konağına devrin padişahı İkinci Mahmud, epey bir kalabalıkla iftara gitmişti. Dürrüzade ile iftar etmiş, bilhassa yemeklerin getirildiği zarif tabakları pek beğenmişti. Arkadan gelen hoşaf kaselerinde o zarafeti göremeyince, ev sahibi izah etmişti: *"Efendim hoşafın*

tadı bozulmasın diye buzu içine atmıyorlar, buzdan yapılmış kaselere koyuyorlar mut-fakta." Ne zaman Dürrüzade'den bahsedil-se, İkinci Mahmud, *"Zarif adamdır"* dermiş.

İftar sofralarının en cazip tarafları şüphesiz ki iftarlıklardı. Küçük küçük kahvaltı tabakları içinde renk renk, çeşit çeşit reçel-ler, türlü türlü peynirler, zeytinler, sucuklar, susamlı, susamsız simitler, Ramazan sofralarının değişmez çizgilerindendi. Çerez faslı bittikten sonra çorbalar içilirdi. Sonra etli yemekler, pilavlar, börekler, çeşitli yemek-ler ve tatlılar ikram edilirdi. Akşam namazı kılınırdıktan sonra kahveler, çaylar içilirdi.

Hanımlar da evin harem bölümünde kendi aralarında iftarlar tertip ederlerdi. Küçük çocuklarını da getiren hanımlar oruçlarını açıp, namazlar kılınırdıktan sonra eğlence faslı başlardı. Ama fazla gevşeyip oturacak, yârenliğe dalıp işi uzatacak vakit de pek olmazdı. Zira yatsı ezanı okunur okunmaz, abdestler tazelenir, teravih namazına gidilirdi. Eski insanlar namazlarını vaktinde ve bilhassa cemaatle kılmaya itina gösterirlerdi. Cami kalabalıkların, en kolay en samimi bağlarla sosyalleşebildikleri ve kendi aralarında bir aşinalık alışverişi edip, manevi bir köprü kurdukları bir kutsal mekandı.

Öyle ki o zamanlarda insanlar kendi kendine maddi âleminin günlük boğuntusundan, iş gibi, yemek içmek, uyku gibi mekanik esaretinden, kendilerini manevi istiklal bölgesinin huzur ve emniyetine

atmak suretiyle maneviyata iltica ederlerdi.

Ramazan ayında hemen her konağın bir köşesi bir çeşit meşit haline getirilirdi. 30 Ramazan teravihi kıldırmak üzere güzel sesli bir imam tutulur ve konak halkından başka civardan isteyen herkes de buralara gelir namaz kılarlardı. Hareme geçen mabeyn kapılarının önünde birer paravan konur ve her iki salona da seccadeler serilir, her iki rekatta salavat getiren güzel sesli müezzin-ler ve ilahicilerin iştiraki ile saba makamından, bestenigârdan hicaz ve acemaşırandan, ilahiler okunur mağfiret ayının bu toplu ibadeti ile yürekler yumuşar, bir hafiflik, bir huzur ufkuna doğru kayan gönüller manevi iklimlerde seyeran ederlerdi.

Osmanlı zamanında toplumumuz, Ramazan ayında hem evlerinin hem de kalplerinin kapılarını sonuna kadar açıyorlardı. Misafirler evlerine gitmek için kalktıklarında ev sahibi; *"Misafirim oldunuz, benim sevap kazanmam için zahmet edip yol yürüdünüz, yemek yerken dişlerinizi yordunuz, bu da size diş kirası olsun"* demek isterlerdi. Diş kirası ev sahibinin maddi durumuna göre değişirdi. Çeşitli hediyeler olduğu gibi, sadrazam, paşa gibi büyük rütbeli zatlar, diş kirası olarak mendil içinde para da verirlerdi.❖

Kaynak: İbrahim Efendi Konağı, Samiha Ayverdi, Osmanlıda Aile Hayatı, Haluk Sena Arı

Hayalin İçinden Öyküler

Son/suz Pişmanlık

HÜSEYİN BURAK UÇAR

Genç adam eşinin sesi ile uyandı. Fakat buna çok şaşırıdı. Çünkü bu sabah yanında olan kadın eşi değil, dün gece barda tanıştığı ve geceyi beraber geçirdiği kadın olmalıydı. Üstelik evinde değil, başka bir ülkede, bayi toplantısı için geldikleri otelde uyanması gerekiyordu. Biraz daha kendine gelince hatırladığı başka bir şeyle irkildi. Odaya, otel görevlisi kılığında giren bir adam, yanındaki yabancı kadınla kendi dillerinde tartışmaya başlamış, ardından her ikisine de kurşunlar yağdırmıştı. Çok şükür ki bir kabus görmüşüm diye sevindi önce. Sonrasında canı sıkıldı. Rüyasında bile olsa bu yaptığı affedilir bir şey değildi. Sanki gerçemiş gibi tuhaf ve derin bir pişmanlık duydu. Böyle bir hata yapmış olsa kendisi bile kendisini affetmezdi. Eşini ve çocuklarını o kadar seviyordu ki onları kaybetmeyi asla göze alamazdı. Üstelik bir anlık gafletle sonsuz bir hayatı, ahiretini kaybetmek de vardı...

Fakat eşi bir önceki sabah yaptıkları konuşmadaki şeyleri birebir söylemeye baş-

layınca şaşkınlığı daha da arttı:

— Biraz acele etsen iyi olur hayatım, ben de bu sabah geciktim. Bırak kahvaltı hazırlamayı, Emir'in beslenme çantasını bile hazırlamadım. Sen okula bırakmadan önce onun sevdiği sade poğaçadan alırsan iyi olur. Bir de o küçük kutulardan karışık meyve suyu al. Bu günlük idare eder. Dün gece misafirler de gitmek bilmedi. Sohbetin geleceği yer baştan belliydi aslında. Fakat insanlar da haklılar, öğrenmek istiyorlar. Televizyonda kadın programına bile haber olunca duymayan kalmadı. Başım çok ağrıyor. Bütün gece uyuyamadım. Çoktandır tutmayan migrenim tuttu galiba. Sabaha karşı biraz dalmışım. Sen iyi uyudun maşallah.

Bunu söylerken sevgi ile sarıldı kocasına. Onun olaylar karşısında sakin kalabilmesine ve hep makul ve mantıklı davranmasına alışkındı. Ve bu özelliği sabırsız ve fevri davranıldığı zamanlarda güç veriyordu ona. Birkaç saniye öylece kaldılar. Bu sarılış genç adama hem bir veda hem bir kavuşma duygusunu

aynı anda yaşatmıştı. Bir yandan neler olduğunu anlamaya çalışıyor bir yandan da eşi ile arasında geçen bu konuşmayı çok net hatırlıyordu. Hatta birazdan ona vereceği cevabı da biliyordu. Bu bir dejavu olmalı diye düşündü:

— Tamam hayatım. Sorun etme. Ben çocukları hazırlarım. Yat, istirahat et. Senin suçun olmayan konularda kendini gereksiz yere yıpratıyorsun. Üzülmemek elde değil... Haklısın... Fakat beş kardeşin beşi bir değil ki. İnsan kardeşini seçemiyor. Önceden de çok sorun çıkardığı konular oldu. Bu ilk değil ki. Sen onun için üzerine düşeni her zaman fazlasıyla yaptın. Bizi düşün. Çocukları düşün. Kendini yıpratma onun için. Ve kabul et ki o serserinin kendisinden başka hiç kimse umurunda değil.

— Haklısın. Fakat ben yine uzaklardayım. Annem ve babam ne haldeler bir düşün. Babam fazla belli etmemeye çalışıyormuş ama, nasıl kahrolmuştur kim bilir. Şimdiye kadar çok serserilikleri oldu fakat hala aklım almıyor nasıl böyle bir şey yapabilir, daha altı aylık ikizleri var, o kadar güzel, dünya iyisi bir eşi var. Evlenince düzelir diyerek o masumu da yaktık. Üstelik uğruna herkesi ve her şeyi feda ettiği kadın da evliymiş. Sen benim aklıma mukayyet ol yâ Rabbim...

Kadın bir an durdu. Birazdan yurt dışına uğurlayacağı bir eşi vardı ve kendisini toparlaması gerektiğini düşündü:

— Neyse sen başka bir şey istiyor musun? Hazırlamamı istediğin başka bir şey var mı? Söylediklerini iyi ki çok önceden hazırlamışım. Bavlunu kontrol et bir eksik olmasın.

— Tamam. Bir daha bakarım. Yalnız sen bana söz ver. Bu konuyu fazla düşünmemeye çalış. Şimdi telefon trafiği artar. Arayanlar çok olur. Mümkün olduğunca bu konuyu konuşmamaya dikkat et. Bak 3 gün olmayacağı. Gözüm arkada kalacak. Beni ve çocukları düşün. Ben dönünce memlekete gideriz. Hem sana hem sizinkilere moral olur.

Eşi ile 16 yıllık evliyidiler. Emir ilkokul ikinci sınıfa gidiyordu. Lise birinci sınıfta okuyan

Zeynep isminde bir de kızları vardı. İki de çok sevimli, sağlıklı ve akıllı çocuklardı. Eşi ile severek evlenmişlerdi. Mutlu bir aileydi onlar.

Genç adam bunları düşünürken bir yandan da dün gece yaşadıkları gözünde canlandı. Çok ilginç bir şekilde iki zihni olan bir insana dönüşmüş, biri ile bir önceki günü aynı ile yaşıyor fakat diğeri ile o gece yaşadıklarını da hafızasında canlı bir şekilde taşıyordu. Biraz sonra atacağı adımı, yapacağı hareketleri ve söyleyeceği şeyleri biliyor olmak, ilk kez yaşadığı garip bir duyguya neden oluyordu. Şu an kayınbiraderinin neden olduğu ve herkesi allak bullak eden olaylar konusunda eşini teselli ederken, nerede ise aynı hatayı kendisinin bu gece kalacağı otelde eşine ihanet ederek işleyeceğini bilmenin tuhaf bir acısını yaşıyordu. Üstelik üzerine sıkılan kurşunların nedenini ve akıbetini de bilmiyordu.

Yıllarca küçük bir bayi olarak kalan işletmesi, en başarılı bayiler listesine bu yıl ilk kez girmişti. Banka kredilerine hep soğuk bakmıştı fakat dükkanının hemen yan tarafına açılan yeni bir banka şubesindeki bayan müdire, onu dükkanını ipotek vermeye ve kredi çekmeye ikna etmişti. Zaten işini çok iyi yapan o müdirenin—asla—diyenlerden ikna edemediği esnaf kalmamıştı o caddede.

Kısa sürede kredi limitleri de, yaptığı cirolar da artmış ve bunun çok avantajını görmüştü. Artık maddi yönden daha rahattı. Seneye çocukları özel okula bile yazdırabilirdi. Fakat bu kredilerden ve ipotek olayından eşine bahsetmemişti. Bu konularda çok hassastı. Banka, kredi ve faiz kelimelerini duymaktan bile rahatsız olurdu.

Şirketin ödül olarak yaptığı organizasyonla geldikleri bu yabancı ülkede ve kaldıkları otelde, anlatılanların da üzerinde bir ahlaksızlık hakimdi. Aslında organizasyon için bu ülkenin seçilmiş olmasını eleştirmişti önce ve gitmemeyi de düşünmüştü. Fakat—kimsenin beynine silah dayayıp ahlaksızlık yapması istenmeyecek—diyen bazı bayiler onu gelmesi için ikna etmişti. Fakat bu seyahat, genç adam için hiç de iyi olmadı. Arkadaşlarının da baskısı ile, bir daha içmeyeceğine

dair yıllar önce eşine verdiği sözü bir anlık gafletle bozmuştu. Evet, “her şey bir anda” olmuştu. Bununla da kalmamış, çok azından bile bünyesinin çok etkilendiği içkiyi kendi standartlarında biraz fazla kaçırmıştı. Böylece—gelmişken bu otelin o çok ünlü kumarhanesini de ziyaret etmemek olmaz—diyenlere itiraz etme gücünü de kaybetmişti.

Genç adam artık iyice idrak etmişti ki, tam anlamı ile önceki günü birebir tekrar yaşıyordu. Eşi ile vedalaşmış ve çocukları okullarına bırakmıştı bile. Bu günü yaşayan zihni için bir sorun yoktu fakat önümüzdeki geceyi yaşamış olan zihni için çocuklardan ve eşinden ayrılmak da çok zor gelmişti.

Her adımı, her yaptığı, bire bir dün yaşadıkları şeylerdi. Çocuklar için uğradıkları pastanenin kasa-sında görevli gencin para üstünü fazla vereceğini ve bunu arabada fark edip geri dönerek fazla olan kısmı iade edeceğini bildiği halde müdahale edemediğini görünce, olayları aynı şekilde yaşamak zorunda olduğunu daha da iyi anladı. Gitmek istemediği halde gitmek zorundaydı. Oysa bu ödül zannettiği yurtdışı seyahati, onun için bir ceza, bir zorunluluk olmuştu artık. Ne o ülkeye gitmek ne o otelde kalmak ne de o günahları işlemek istiyordu. Fakat hiç istemediği halde aynı şeyleri tekrar yaşadı. Havaalanına da gitti uçağa da bindi. Ve sonrasındakiler de birer birer yaşandı. Bunların hepsi onun için bir işkenceye dönüşmüştü. Her anında artan bir ıstırabın olduğu bir zaman dilimiydi bu. Ve aynı sonu tekrar yaşadı. Üzerine doğrultulan silah-tan kurşunlar yağdı ve o buna engel olamadı.

Genç adam eşinin seslenmesi ile uyandı yine. Fakat bu sesin eşine ait olması, yine önceki güne uyandığını ve aynı şeylerin tekrar tekrar yaşandığı bir döngüde olduğunu gösteriyordu. Şimdiye kadar duyduklarından çok daha fazla acı barındıran bir ateş düştü içine. Pişmanlığının sonsuzluğu kadar büyük bir ateşti bu. Bir anlık bir yanılıyor olma ümidine sığınmaya kalktı, fakat yanılmamıştı, evindeydi işte ve eşi yine aynı şeyleri söylüyordu:

— Biraz acele etsen iyi olur hayatım, ben de bu sabah geciktim. Emir’in beslenme çantasını hazırlayamadım. Sen okula bırakmadan önce onun sevdiği sade poğaçadan alırsın. Bir de o küçük kutulardan karışık meyve suyu al. Bu günlük idare eder. Dün gece misafirler de gitmek bilmedi...❖

Üzerinden zaman geçtiği için; hadi size de söyleyeyim ki beraber gülelim...

O gün, yakınlarımdan birinin evindeydik...

Konu konuyu açtı ve öyle bir noktaya geldi ki; artık “ışkembeden” atılmaz!

Peki ya ne olacak?

Kaynağından okuyacaksınız.

Veya okutup dinleyeceksin ki; hem o konuda ve belki birkaç konuda daha, bilgileneceksiniz...

Sağa sola bakındım önce, sonra da burada (şu masanın üzerinde) olduğunu bildiğim kitabın şimdi nerde olduğunu sordum...

“Benim odada, git al” dedi ev sahibi...

Biliyordum zaten evin her yerini, yürüyüp odaya girdim. Karşındaki dolaplı çekyat, soldaki yatakla komodinin, sağdaki gardırop, kapının arkasına konmuş buzdolabı, hepsi her zamanki yerinde... E iyi de, kitaplar nerede?..

Göremeyince geri döndüm. Belki de yanlış odada arıyor olduğumu düşündüm. Ama, yanlış değilmiş. Oradaymış. “Dolaptaki rafta olması lazım”mış...

Raf mı?.. Yeniden odaya gittim. Çekyatın arkasında raf var ama, içi; sandviç ekmeği arasındaki sosisler gibi, danteller arasındaki bardaklarla dolu!..

Yatağın üzerinde katlı bir eşofman, komodinin üstünde siyah bir bere, numaralı gözlük ve bıyık makası... Yerde top yapılmış çoraplar... Buzdolabı gibi şeyin üstündeyse davula benzeyen eski bir fırın... Kapısı dokunmakla hemen açıliveren gardırobun askılıklarında gömlekler ve iki ceket, altta iki valiz...

Derin Dondurucu

MUAMMER ERKUL

Yukarı kısımda ise rafa benzeyen bir şey var, ama görünürde kitap filan yok!..

Tekrar döndüm...

Sanırım, benim gibi bir beceriksizden medet ummanın ne kadar boş olduğuna hükmeden ev sahibi, ihtiyar bacağını tutarak kalktı ve ağrısından dudağını ısırarak yürüdü. Bense merakla peşinden gittim. Baktım, gerçekten de az önce tekrar tekrar arandığım odaya yöneldi. Ama emindim, o da bulamayacak ve ancak o zaman kitapları nereye sakladığını düşünüp hatırlayacak...

İçeri girdi. Ve hemen, kapı arkasında duran buzdolabının (derin dondurucuymuş) üst kapağını açtı.

Gözlerime inanamadım!..

Bilirsiniz, derin dondurucuların bölmeleri, buzdolaplarının üstteki katlarına benzer, ama daha özel ve kalın duvarlarla çevrilidir...

“Gözlüklerim yok, bak bakalım orda mı?”

Şaşkınlıktan açılmış gözlerle içine baktım. Fişi takılı olmayan dolabın dibine doğru (ancak yanlamasına) sokulmuştu kitaplar, alt kapağı da açtı ev sahibi. Bu kısım azıcık daha geniş olduğundan on onbeş tane

kadar kitap almıştı.

Aradığımız kitabı bulduk, ama benim okuduklarımdan anlayacak halim kalmamıştı!

Meğer karısı: “Artık gözün iyi görmüyor, okumaya başlayınca da uyukluyorsun. Lazım oldukça getirir bir ikisini okursun. Kaldır şimdi şu kitapları evin içinden de elime dolaşmasınlar”, demiş.

Adamcağız da ne yapsın? Büküp boynunu toplamış kitaplarının çoğunu, bodruma taşımış. Bir kısmını da, bazen gündüzleri yattığı bu odaya; büyük bir hevesle satın alıp, fazla elektrik yaktığı için artık kullanmadıkları derin dondurucunun içine koymuş!..

Bundan sonrasına ben devam etmeyeyim artık yazın. İsteyen gülsün, isteyen ağlasın!.. Fakat herkes; özellikle kitap, kitaplık, kütüphane, lüzumlu veya lüzumsuz alınan mallar ve ürünler hakkında... Ve insanların kitaplara bakış açısı hakkında (çok değil) azıcık düşünsün!..

Kıymetli olanları saklamak bile iyidir aslında.

Ama biliyor musunuz; kitaplar yine de okunsun diye basılıyor!❖

Pusulula

GAMZE KOÇ

Cennete giderse dünyayla misket, güneşle top oynayacakmış.

Basket topunu sektirirken aklına ezberlediği duaları sırasıyla okumak gelen, kendine helvalı ekmeğe yapıp onu yerken bir yandan da açıp kuran okuyan, saatleri çakışan iki satranç turnuvasını 'online nasıl olsa' deyip aynı anda iki rakiple mücadele etmeyi heyecan sayan, hikaye kitabını gardırobunun üzerine çıkıp okumaktan huzur bulan bir çocuktan da anca böyle bir hayal beklenebilirdi. Artık aklında nasıl bir düzen kurduysa, cennete gidince dünya ve güneşin şimdiki konumda olacağına dair inancı tam. Tam Murat Akif'lik bir cümle. Şaşırmadım hatta bir gün bu dediklerini unutturuz diye kayıt altına aldım.

Küçücükken de hep böyle her şeyi bir arada yapmak isterdi. Elini yıkarken basmalı sabunun arkasındaki barkodu okumak istemek gibi, yapboz ya da karalama yaparken kendi uydurduğu sözlerden bozma şarkıları söylemek gibi. Büyüyünce olacağı meslekleri durmadan değiştirmesini de hep buna bağlardım. İnşaatçıları görür evdeki oyuncak tamir aletlerini çıkarır "ben tak tak yapcam, taktakçı olcam," göğe bakıp yıldızları seyre-

derken "ben astronot olcam" derdi. Oyuncaklarının içinde legolarla oynamayı hep en başa koyduğu için "legocu olunmuyor mu?" deyip bizi güldürdüğü bile olmuştu. Çocuk derdim içimden. Çocuk işte...

Aradan geçen beş altı yılın ardından büyüdü ve haliyle fikirleri de değişti. Legolarla çok nadir oynuyor, futbolcu olmak ışığı ara ara içinde parlarsa da destek olan kimseyi bulamayınca o da sönüyor. Tamir aletleriyle de eskisi gibi arası yok. Astronotluğun esamesi de okunmuyor. Bu aralar dilinde hep dünyaca ünlü basketbolcular gibi iyi bir basketbolcu olmak, aynı zamanda adını duyurmuş FM satranç ustası olmak; tabi bununla biter mi, bir de piyanist olmak var.

Çocuktur olur bunlar dur bakalım daha önünde ne uzun yıllar var karar verir elbet deniliyor. Bu söylenen pedagojik cümlelerin hepsine toptan katılıyor ve onaylıyorum ama insan "bu serüvende bir anne olarak acaba benim payıma düşen ne?" demeden edemiyor. Sait Faik'i öykücü Necip Fazıl'ı şair yapan anneleri olmuş. O herkesin bildiği, okumayı bir türlü öğrenemediği için malum okuldan atılma mektubunu alan ama evladına bu haberi vermek yerine ona inanıp güvenen

kişi Einstein'in annesiymiş. Yine günümüzden kanlı canlı örnek olan ünlü psikiyatr Prof. Dr. Kemal Sayar aslında tam bir matematik aşığymış, lisede mühendislik düzeyinde problemler çözmekten resmen haz alıyor ve işlemlerin, rakamların içinde kaybolup tarifi çok zor olan bir mutluluk yaşıyormuş. Kendi anlatımıyla "bana bırak-salardı matematiğin daha ileri seviyelerini de keşfetmek isterdim ama validemi kıramadım tıp yazıp doktor olmayı seçtim" diyor.

Şimdi insan gayri ihtiyari, acaba bu insanların rotası başka yere doğru ilerleseydi kimler olurlardı? Demeden edemiyor. Acaba çocukların tahtı ruhsatı annelere gösteriliyor da ona göre mi şekilleniyor olaylar onlar da o yöne doğru ilerlemelerini salık veriyorlar?

Annelik makamından tüm annelere sesleniyorum, zor iş ahretlik vallahi de zor billahi de zor; evlat da senin değil esasında ağzından çıkan karar da. O acaba yarınlar kimler kimler için büyüyor da bizim haberimiz yok.

Çocuk sanki yerini, yönünü bulamamış bir pusula gibi. Kararları fırır dönüyor pusula ibresi. Pusulanın ibresi hala fırl fırl dönüyor. Durduğunda hangi yılı, hangi yönü gösterecek acaba bilmiyorum ama bir rüya gördüm, hala tadı damağımda.❖

Gülümse

HAYRUNNİSA YURÇ

Tebessüm ne güzel şey... Geçenlerde tebessüm etmeyene açılmayan bir kapı yapıldığını gördüm, kapıya "Tebessüm edene açılır" yazmışlar. Ne de hoş olmuş...

Son zamanlarda sanki çoğumuz azalttık ya da unuttuk tebessüm etmeyi. Oysa ne güzel şeydir tebessüm etmek. Yolda gördüğümüz bir arkadaşımıza tebessüm ederek selâm vermek, bir çocuğun başını tebessüm ederek okşamak, bir yaşlının elinden tebessüm ederek tutmak, ev halkına tebessüm ederek günaydın demek; güler yüzlü olmak ne güzel bir haslet...

Halbuki surat asmak daha zor. Gülümserken yüzümüzde on yedi kas çalışırken, surat asarken kırk üç kas çalışıyor... Yani surat asmak daha yorucu. Üstelik karşıdakinin de yüreğini yoruyor...

Bir yakınım anlatmıştı. Misafir olduğu bir yerde ev sahibi yaşadığı bir sıkıntıdan dolayı sofrada asık suratlı olduğu için yemek yiyememiş. Ev sahibi, "buyur, niye yemiyorsun?" deyince, "Kaldır kaşını, yiyeyim aşını," demiş. Misafir karşılarken ve ağırlarken ne kadar önemlidir tebessüm etmek...

Tebessümümüzü dahi mizana koyacak bir Rabbimiz var. Hamdolsun tebessümü sadaka yapan, iyilik sayan Rabbimize.

Bu kolay ibadeti, Allah Resulünün sünneti olan gülümsemeyi ihmal etmeyelim. Gelişimiz güle, gidişimiz güle güle, her işimiz güle güle olsun...❖

Kur'an Allah'ın Mucize Kelamıdır

Bazı Surelere İsim Olmuş Hayvanların Sırları

PROF. DR. NİYAZİ BEKİ

Allah'ın tekvini (kâinat) ve teşrii (Kur'an) olmak üzere iki kitabı vardır. Her iki kitabın da teliflerinden en büyük maksat, ezeli müellifleri olan Yüce Yaratıcıyı tanıtmaktır. Gerek mücessem Kur'an olan kâinat kitabının gerek muazzam kitap olan mucizeli Kur'an'ın beyanlarında Yüce Yaratıcının vücut (varlığı) ve vahdeti (birliği) hakkında açıklanmıştır.

Allah'ın hikmetinin ön gördüğü en önemli bir prensip, tedric ve tekâmül kanunudur. Tekâmül kanunun bu yansıması doğrultusunda 'kâinat kitabı' 6 günde (6 ontolojik devrede) telif edilmiştir. Bunun gibi Hz. Adem'den beri telif edilmeye başlanan 'vahiy kitabı'nın tekamülü de 6 safhada tamamlanmıştır. (Bu 6 safhayı suhuf ve büyük kitapları baz alarak şöyle sırlamak mümkündür: Hz. Adem-Hz. Nuh; Hz. Nuh-Hz. İbrahim; Hz. İbrahim-Hz. Musa; Hz. Musa-Hz. Davud; Hz. Davud-Hz. İsa; Hz. İsa-Hz. Muhammed (s.a.v).)

Bu iki kitap tamamen tekâmül ettikten

sonra onlardan birkaç örnek vermek üzere, her iki kitabın bazı bölümleri ve ayetleri bir arada bulundurulmak suretiyle Kâinat Sultanı daha yakından tanıtılmıştır. Çünkü "Parçalarda/tek tek fertlerde bulunmayan bir kuvvet onların tamamını kapsayan bütününde bulunabilir" şeklindeki ilmi kural burada da geçerlidir. İşte bu hikmete mebnî olarak Kur'an'da tekvini ayetlerden olan bazı canlılar, teşriî ayetlerde zikredilmiş ve Kur'an'ın bölümleri olan bazı surelerin ismini alarak onlarla iç içe girmiştir.

Biz de bu iki kitabın bazı örnek bölümlerinin mütedâhil daireler gibi nasıl iç içe girdiklerini ve birbiriyle omuz omuza vererek birbirini nasıl desteklediklerini ve voltajı çok daha yüksek bir enerji ve sinerjiyle Padişah-ı Ezelinin tanıtmaya işini nasıl hakkıyla yerine getirdiklerini temaşa etmek için bunu açıklayan bir kompozisyonu ortaya koymaya çalışacağız. Kur'an'daki sırasıyla ilgili sureleri şöyle tahlil edebiliriz:

NAHL SURESİ

Bu sure gayr-ı mukattaat sureler sistemine dâhil olup Mekke'de indirilmiştir. Ayet sayısı: 128'dir. Surenin 68. ayetinde arıdan söz edildiği için sure, Nahl/Arı adını almıştır.

Bu surede açık ifadelerle birkaç mucizeden (örneğin; 10-11. ayette: semadan yağmur, yerden değişik bitkiler, meyveler, ürünlerden; 14. ayette: denizlerde gemilerin yüzmesinden; 66. ayette: sağmal hayvanlardan sütün çıkarılmasından; 68. ayette: bal arısının bal şerbetini yapmasından) söz edildiği gibi, sayısal tevafuk açısından da bazı icaz parlıtlarına işaret edilmiştir. Şöyle ki:

a) Bilindiği üzere insanların kromozom sayısı 46'dır. Bal yapan ve yönetimi elinde tutan kraliçe ve dişi arıların kromozom sayısı ise 16'dır.

1) İşçi statüsündeki erkek arıların kromozom sayısı ise: $32=2 \times 16$ 'dır.

2) Surenin Kur'an'daki tertip numarası, kromozom sayısına uygun olarak: 16'dır.

3) Tertip numarası 16 olan Nahl suresi ile tertip numarası 32 olan Secde suresi arasında tam 16 sure yerleştirilmiştir. Söz konusu 16 surenin ayet sayısı: $1632=102 \times 16 = 51 \times 32$ 'dir.

4) "Senin Rabbin arıya vahyetti" mealindeki cümlesinin harf sayısı: 16'dır.

5) Surenin 68. ayetinde yer alan "vahyetti" mealindeki (evhâ) fiilinin ebced değeri: 16'dır. İlgili ayetin mealî şöyledir:

"Senin Rabbin bal arısına şöyle vahyetti: Dağlardan, ağaçlardan ve (insanların sizin için) kurdukları çardaklardan (göz göz) evler edin." (Nahl, 16/68)

6) Nahl suresinin ayet sayısı: $128=8 \times 16$ 'dır.

7) Nahl kelimesinin yer aldığı 68. ayete kadar surede zikredilen "Allah" lafza-i celâlinin buradaki tekrar sayısı: $32=2 \times 16$ 'dır.

8) Nahl kelimesinin ortanca harfi olan "hâ"nın, surenin başından 68. ayetteki "Evhâ" (vahyetti) kelimesine kadarki tekrar sayısı: 40'dır. Bu cümlede Hz. Muhammed'e (s.a.v) hitaben "Senin Rabbin bal arısına vahyetti" mealindeki ifadeye yer verilmiştir. İlginçtir buradaki "hâ" harfinin tekrar sayısı olan 40 sayısı, Hz. Muhammed'in peygamberlik yaşıdır. Yani, Rabbin 40 yaşında sana vahyettiği gibi, arıya da vahiy (ilham) etti.

9) Bu surenin, içinde bulunduğu Mekki gayr-ı mukattaat sureler sistemine göre, Nahl kelimesinin geçtiği ve kendisine vahyedildiği bildirilen 68. ayete kadarki ayetlerin toplam sayısı: $240=15 \times 16$ 'dır.

10) Bal arısı ile ilgili olan 68. ayette bal arısı için te'nis (dişilik) alameti kullanılmış olup—bal yapma ile ilgili—emrin dişi bal arısına verildiğine işaret edilmiştir. Bir sonraki 69. ayette ise bu dişi bal arısına bal yapması için izlemesi gereken yollar gösterilmiştir. **Bu iki ayette de bal arısı için fiilin**

te'nis/dişilik kalıbının kullanılması kesin bir mucizedir. Bilindiği gibi kraliçe arı yuvayı yapma ve üremeden sorumludur. Kraliçe bal arısı yumurtlayarak dişi bal arıları ve erkek bal arılarının üremesinde çalışır. Yumurta döllenme olmadan bırakılır ise erkek bal arısı olur (Haploid kromozomlu). Döllenmiş olarak bırakılır ise dişi bal arısı olur (Diploid kromozom). Bu şekilde yuvadaki erkek ve dişi bal arısı oranını belirler. Kraliçe dışındaki diğer dişi arılar ise çiçeklerden öz toplayarak bal üretmektedirler. Bu noktada 69. ayetteki ilgili emir şöyledir: "Sonra, meyvelerin her türünden ye de (emrine) boyun bükerek Rabbinin (kolaylaştırılmış) yollarına koyul. Onun karıncıklarından, renkleri çeşit çeşit bir içecek çıkar ki, insanlar için onda

şifa vardır. Derin derin düşünen bir topluluk için, bunda kesin bir mucize (Allah'ın sonsuz ilim, hikmet ve kudretini gösteren delil) var."

- **Ayette bal yapan arı için dişil alametinin kullanılması da bu nedenle mucizedir.** Çünkü erkek bal arılarının bal yapmak gibi görevleri yoktur. Onlar üreme sisteminde rol alırlar.

Görüldüğü üzere, bal arısının gerçek hayatta yaptığı işler ve bünyesinin bu işe kabiliyetli olarak yaratılmış olması ile Kur'an'daki hayat hikâyesinin anlatıldığı Nahl / Bal arısı suresinde maddî-manevî donanımları ile alakalı yapılan tasvirlerin gerek mana gerek sayısal tevafuklar bazında harika bir uyum içerisinde özdeş olmaları bal arısını yaratan,

yaşatan ve kitabında anlatan aynı Zât olduğunun göstergesidir.

Kendisinden önce Kur'an'da var olan, fakat iniş sırası itibarıyla kendisinden sonra Kur'an'a yerleştirilen yüzlerce ayetin varlığıyla da görülen tevafukların meydana gelmesi, Kur'an'ın sonsuz ilim, hikmet ve kudret sahibi Allah'ın mucize kelamı olduğunu göstermektedir.

ANKEBUT SURESİ

Ankebut suresi Mekke'de indirilmiş, mukattaat sureler sistemine dâhil bir suredir. Ayet sayısı: 69'dur. Bu surede değişik yönden tevafukları görmek mümkündür. Şöyle ki:

1) Bu surenin ismi "el-Ankebut" kelimesinin ebced değeri: 579'dur. Bu sayı bir farkla (580) 20x29'dur.

2) Surenin bu ismi 41. ayette geçmektedir. Sondan itibaren bu ayetin suredeki tertip numarası: 29'dur.

3) Surenin Kur'an'daki tertip numarası: 29'dur.

4) Ardışık sayı sistemine göre, 1'den 29'a kadarki sayıların toplamı: 435=15x29'dur.

5) Bu 435 sayısının çarpanlarından 29 sayısı, surenin Kur'an'daki tertip numarasını gösterdiği gibi, 15 sayısı da surenin Mukattaat sureler sistemindeki tertip numarasıdır.

6) Bu sure Mukattaat sureler içerisinde şifreli harfleri (Elif-L-M) olan surelerdendir. Bu sureler şunlardır: "Bakara(Elif-L-M), Âl-i İmran(Elif-L-M), Araf((Elif-L-M/Sad),

Ra'd(Elif-L-M/R), Ankebut(Elif-L-M).

Bu ortak şifreli harflerin sayısı: 15'dir. Bu surenin tertip sırası ise 29'dur. Yukarıda ifade edildiği üzere, 1'den 29'a kadarki sayıların toplamı: 435=15x29'dur.

7) Bu surenin başına kadar, geçen bütün şifreli harflerin sayısı: 44'tür. Bu surenin iki adet tertip numarasının (29+15) toplamı da: 44'tür.

8) Mekkî mukattaat sureler sistemine göre, bu surenin son ayetinin tertip numarası: 1453'tür. Bu sayının önemi aşağıda Rum suresinde belirtilmektedir. Rum suresinde, Haçlı Seferlerinin güç aldığı en son kalesi İstanbul'un fethine yer verilmiştir.

9) Rumların gelecekte mağlup olacağını bildiren Rum suresinin bu gaybî haberi, tarih boyunca, defalarca Haçlı Seferleri denilen savaşlara sahne olmuştur. Bu mağlubiyeti çok açık bir şekilde tescil eden İstanbul'un fethidir. Çok ilginçtir ve Kur'an'ın açık bir i'caz parıltısı şudur ki: Mekke'de indirilmiş mukattaat (başında şifreli harflerin bulunduğu) sureler sistemine göre, Rum suresinin "Rumlar mağlup oldu" mealindeki ilk ayetinin başına kadarki ayetlerin sayısı: 1453'tür. Bu sayı, İstanbul'un fetih tarihi olduğu âlemce malumdur.

10) Yine çok ilginçtir ki, 1453 rakamını gösteren Ankebut suresinin son ayetinde yerine göre cihadın kutsallığı da tescil edilmiştir. Bu ayetin mealî şöyledir: "Bizim uğrumuzda cihad edenlere gelince, elbet onlara kendi yollarımızı göstereceğiz. Şüphesiz ki Allah, iyi davrananlarla beraberdir."

11) İstanbul'un fetih tarihi olan 1453. sırada yer alan bu ayetin muhtevası, başta Fatih olarak İslam ordusunun Allah'ın himayesinde cihad ettiklerine işaret ettiği gibi, surenin tertip numarası olan 29 rakamı da fetih günü olan 29 Mayıs'a işaret etmesi, Kur'an'ın mucizevi işaretlerine yaşıyan bir tevafuktur.

12) Örümcek ağının harikası ve Ankebut suresindeki harika tevafuk ağlarının gösterdiği nakışlar Kur'an'ın Allah'ın mucize kelamı olduğunun işaretleridir. ❖

"Ben Kuş Dilini Bilürem, Söyler Süleyman Bana"

TUNAHAN EREN ARSLAN

Yunus Emre, 13. yüzyılın Türk halk şairlerinden ve Türk edebiyatının önemli isimlerinden biridir. Yunus Emre, tasavvuf düşüncesini ve İslam'a bağlılığı ön planda tutan şiirleriyle tanınır. Yunus Emre'nin en önemli eseri, Divan-ı Yunus Emre'dir. Divanı, Türkçe'nin en eski örneklerinden biri olarak kabul edilir. Ayrıca, halk arasında söylenen ve günümüze kadar ulaşan birçok deyişe de imza atmıştır.

Türk tasavvuf edebiyatı sahasında kendine has bir tarzın kurucusu olan Yunus Emre, Ahmed Yesevî ile başlayan tekke şiiri geleneğini özgün bir söyleyişle Anadolu'da yeniden ortaya koymuştur. Yunus, tasavvufi düşüncüyü derinden kavrayıp yaşamış, bütün insanlığı ilâhî aşka, kardeşliğe, merhamet ve şefkate davet etmiş, insan olmanın, kendini bilmenin, Cenâb-ı Hakk'a ulaşmanın şartlarını ve yollarını anlatmıştır.

Yunus Emre Divan'ında onlarca ayete iktibas ve telmih vardır. Bu yazımızda onun bir beytini şerh edeceğiz.

Yunus Emre Divan'ında geçen şu beyti duymuşsunuzdur:

"Aşık dilin bilmeyen ya delidür ya dehrî
Ben kuş dilini bilürem söyler Süleyman bana."

Yunus bu beytinde en-Neml 20/16. ayette anlatılan kuşların konuşması ifadesine atıfta bulunmuştur. Orada "Süleyman Davud'a varis olup dedi ki: Ey insanlar! Bize kuşdili öğretildi ve bize her şeyden (nasip) verildi. Doğrusu bu apaçık bir lütuftur" buyrulmaktadır.

Neml Suresi 20/16. âyette ifade edildiği gibi Hz. Süleyman makam, ilim ve hikmet, peygamberlik ve hükümdarlık konularında Hz. Davud'a mirasçı olmuş ve kendisine Allah tarafından nimetler verilmiştir. Yüce

Allah, Hz. Süleyman'a (as) tarihte benzerine rastlanmayacak görkemli bir hükümdarlık bahşetmiştir. Cinlerden, insanlardan ve kuşlardan oluşan ordusu, döneminin göz alıcı sanat sarayı ile o, benzeri görülmemiş bir mülkün hâkimi olmuştur.

Hz. Süleyman da Allah'ın kendisine vermiş olduğu bu faziletlerden yararlanarak peygamberlik görevini yerine getirmiştir. Ayetin üslubundan Hz. Süleyman'ın bu sözlerinin, büyük bir topluluğa hitap ederken insanların kendisine itaatini sağlamayı amaçladığı anlaşılmaktadır. Kuşlarda olduğu gibi diğer hayvanlar arasında da çıkardıkları birtakım sesler kanalıyla anlaşma sağlandığında şüphe yoktur.

Dolayısıyla bu ayet-i kerîme, Hz. Süleyman'ın bütün hayvan sınıflarının mantığını, dilini bildiğine delalet etmektedir. Yunus

Emre de "Ben kuş dilini bilürem söyler Süleyman bana" diyerek Kur'an'ın ifade ettiği Hz. Süleyman'ın kuş diline vâkıf olması hasletinin kendinde de var olduğunu söylüyor. Bunu da aşk dilini bilmeye bağlamaktadır.

Son söz olarak; Hz. Süleyman'ın (as) maddî saltanatının haşmetini gösteren kuşlarla konuşması, rüzgâra binmesi değil, onun manevî saltanatının haşmetini gösteren iç âlemindeki özünü teşkil eden nübüvvet ve velayetle donanmış olan hakikî Süleyman'ın (as) varlığıdır. Dışa yansıyan Süleyman, gerçek Süleyman'ın (as) küçük bir parıltısıdır. Modern zaman insanları aşktan çok bahsederler, fakat "aşkın dili kuş dilidir" diyen ehl-i irfana kulak vermezler. ❖

Nasihatnamelerden Sayfalar

El-Gazâlî'nin Öğütleri: 'Amelsiz İlim Deliliktir'

DOÇ. DR. RECEP ÖZDEMİR

Hüccetülislâm, Zeynüddin gibi lakaplarla anılan Gazâlî 1058 yılında İran'ın Horasan bölgesinde dünyaya geldi. Künyesi Ebû Hâmîd'dir. "Hâmîd'in Babası" anlamına gelen künyesi onun Hâmîd adında bir oğlunun olduğunu akla getirmekle birlikte Hâmîd adında bir oğlunun olup olmadığı bilinmemektedir. Gazâlî, felsefeden tasavvufa, fıkhıtan mantığa birçok alanda eser telif etmiştir. *İhyâ-u Ulumi'd-din*, *Kimya-i Saadet*, *el-Mustasfâ*, *el-Münkiz mine'd-Dalal* gibi önemli eserleriyle tanıdığımız Gazâlî *Eyyühe'l-Veled* ve *Nasihatü'l Müluk* adıyla nasihatname türünden iki eser telif etmiştir.

Eyyühe'l-Veled (Ey Oğul) nasihatnâme türünün en tanınmış eserlerinden biridir. Eser nesiller boyunca çeşitli şehirlerde özenle tab edilmiş, ders olarak okutulmuştur. Günümüzde İngilizce, Fransızca ve Türkçe gibi birçok dile tercüme edilmiştir. Eser; Gazâlî'nin öğrencilerinden birine yönelik düstur ve yöntem niteliğinde çeşitli öğüt, tavsiye ve açıklamalarından oluşmaktadır. Eser, "Ey sevgili, aziz ve ihlaslı oğul, Allah kendi kulluğunda ömrünü daim eylesin! Seni sevdiğinin yoluna sevk etsin! Kuşkusuz nasihatlerin kaynağı Risâletin kaynağında yazılıdır. Eğer ondan sana bir nasihat ulaşırsa benim nasihatlerime ihtiyaç kalmaz!" şeklinde dua ve ince bir tembihle başlamaktadır. Bu yazıda Gazâlî'nin "ey oğul" diye hitap ettiği bir öğrencisinin mektubuna karşılık yazdığı öğütlerine yer vereceğiz:

Ey Oğul; Hz. Peygamber'in ümmetine nasihat ettiği şeylerin tamamı onun şu hadisinde bir araya gelmiştir: "Allah'ın bir kulundan yüz çevirmesinin alameti o kulun kendisini ilgilendirmeyen işlerle meşgul olmasıdır. Kişi-

nin ömrünün bir anını, kendisi için yaratılmadığı bir şeyde harcanması o anın kaybı için Kiyamet gününe kadar ah çekmesi, hasret duyması yerindedir. Her kim kırk yaşını aştıktan sonra hayrı şerrine üstün gelmezse o kişi Cehennem için hazır olmuş olur."

Ey Oğul; Öğüt vermek kolaydır. Güç olan ise onun kabul edilmesidir. Çünkü arzularına tabi olanların damağında onun tadı acıdır. Özellikle dünyevi ilimleri talep edenlerin, nefsinin üstünlükleriyle ve dünyevi makamlarla meşgul olanların kalpleri masiyeti (kötülükleri) sever. İlmin tek başına bir aracı olduğu; kişi için kurtuluş ve çare olduğu, kişinin amelden sorumlu olmadığı sanılır. Oysa bu bir takım filozofların temelsiz düşüncesidir. Nitekim Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: "Kıyâmet günü azabı en şiddetli olan kişi, ilmiyle fay-

dalı olmayan alimdir."

Cüneyd el-Bağdâdî vefat ettikten sonra biri onu rüyasında gördü ve o "Ne haber ey Eba'l-Kâsım?" diye sordu. O da şöyle cevap verdi: "İbareler helak oldu, işaretler yok oldu. Gecenin ortasında kıldığımız rekatlardan başka bize fayda veren olmadı."

Ey Oğul; Amelde iflas edenlerden, tavır ve tutumda boş vermişlerden olma. Amelsiz ilmin misaliyle hareket edilemeyeceğini kavra. Diğer silahlarla birlikte bir adamın üstünde saf Hind yününden on tane cübbe olsa ve bu adam savaşı ve cesaretli biri olsa, ona heybetli bir aslan saldırırsa o adam silahları kullanmasa ve aslana vurmasa kendini savunacağını zan edebilir misin? Kendisini ancak hareket etmek ve vurmakla savunacağı aşikârdır. Tıpkı bunun gibi bir adam yüz bin ilmi mesele okuyup, başkalarına öğretse ama kendisi onlarla amel etmese o konularla amel etmedikçe onların faydasını görmez.

Ey Oğul; Kaç geceyi ilim tekrarıyla, kitapları mütalaa etmekle ihya ettin? Kaç gece uykuyu kendine haram ettin? Bunları yapmadaki gerekçeyi bilmiyorum. Eğer onları dünya nimetlerini elde etmek, onun arzularına kavuşmak, makam-mansıplarını tahsil etmek, akranlara ve emsallerine karşı övünmek niyetiyle yaptıysan yazıklar olsun sana, yazıklar olsun sana! Bunları yapmaktaki maksadın Hz. Peygamber'in şeriatını ihya etme, ahlakını güzelleştirmek, nefsinin kötülüklerden alıkoymak ise ne mutlu sana, ne mutlu sana! Şöyle diyen ne güzel söylemiş:

Senin rızan için sabahlamayan gözler bâtıldır / Muhabbetin için akmayan yaşlar ise ziyandır.

Ey Oğul; Nasıl yaşarsan yaşa şüphesiz bir gün öleceksin! Dilediğince sev şüphesiz bir gün ayrılacaksınız!

Ey Oğul; Amelsiz ilim deliliktir. İlimsiz amel ise olmaz. Bil ki bugün seni günahlardan korumayan, kulluğa sevk etmeyen ilim yarın seni cehennem azabından kurtarmaz. Bugün amel etmezsen geçmiş günleri tam idrak etmemiş olursun ve yarın şöyle dersin: İşte

kiyamet günü. Kendimize dönelim ve salih amel işleyelim. Biri şöyle diyebilir: Ey ahmak buradan gidicisin!

Ey Oğul; Kuvveti ruhunda, yenilgiyi nefsinde, ölümü bedeninde kıl. Çünkü senin yurdun kabirdir. Ve kabirdekiler ne zaman onlara kavuşacaksın diye her an yolunu gözlemekte dirler. Onlara azıksız olarak kavuşmaktan sakın! Hz. Ebû Bekir şöyle demiştir: "Bu (bedenin), ya kuş kafesi ya da hayvan ahır misalidir." Kendi kendine düşün sen onlardan hangisisin? Eğer yüce kuşlardan olursan orkestranın tınılarını duyarsın. Umarım cennet bahçelerinde yüce mertebelere mutlulukla uçarsın.

Hz. Peygamber (s.a.s.), Sa'd b. Muâz vefat edince şöyle demiştir: "Allah'ın arşı, onun ölümlü nedeniyle titredi."

"Onlar hayvan gibi hatta daha aşağıdılar" ayetinden dolayı hayvan gibi olmaktan Allah'a sığın. Bir evin köşesinden cehennemin çukurlarından bir çukura doğru yolculuk yapmayacağından emin olamazsın. Rivayet edilir ki bir gün Hasan el-Basrî'ye soğuk su ikram edildi. Kâseyi eline aldığı anda kendinden geçip bayıldı. Elindeki kâse yere düştü. Ayıldığında kendisine, "sana ne oluyor neden bayıldın Ey Ebâ Saîd!" diye soruldu. O da şöyle cevap verdi: "Cehennemdekilerin cennette olanlara, 'Üzerimize birazcık su dökün' dediklerinde, onların içinden geçen arzuları hatırladım."

Ey Oğul; Bu kitapta sana gerekli olan meseleleri açıkladım. Onlarla amel etmen gerekir. İçten yaptığın dualarda beni anmayı unutma. Benden yapmamı istediğin duaları içten yapılmış dualarda yapmanı istiyorum. Bu duaları bazı vakitlerde özellikle namazlardan sonra oku: "Allah'im senden nimetin tamamlanmış olanını, günahattan korunmuşluğun devamını, rahmetin genişliğini, afiyetin meydana gelmesini, yaşamın en rahatını, ömrün en mutlu halini, ihsanın en tamamlanmış olanını, nimetlerin en kapsamlı olanını, faziletin en tatlı olanını, lütfun en faydalı olanını istiyorum."❖

Milletlerin Terakkisine Engel Üç Büyük Hastalık ve Tedavi Önerileri

PROF. DR. ÖMER GÜNDOĞDU

Osmanlı aydınları, Osmanlının son zamanlarında ortaya çıkan birçok toplumsal problemin sebepleri ve çözümleriyle ilgili tartışmalar yapmıştır. Bugün için de geçerli olan bu problemlerden, “cehalet, fakirlik ve ihtilaf” konularına o dönem mütefekkirlerinden Bediüzzaman Said Nursi ve Mehmet Akif Ersoy’un görüşleri ışığında bakmaya çalışacağız.

Bediüzzaman, 31 Mart Vakası’nın (1909) ardından çıkarıldığı Divan-ı Harb-i Örfî’de yaptığı savunmasında o günkü İslam dünyasının az gelişmişliğinin sebeplerini *cehalet*, *zaruret* (fakirlik) ve *ihtilaf* (ayrılık) olarak tespit eder. Bu üç hastalığa karşı da *sanat*, *marifet* ve *ittifak*ı üç çare olarak sunar:

“Bizim düşmanımız *cehalet*, *zaruret*, *ihtilaftır*. Bu üç düşmana karşı *sanat*, *marifet*,

ittifak silahıyla cihad edeceğiz.” (Divan-ı Harbî Örfî, 14)

Cehalete karşı marifet, zarurete karşılık sanat ve ihtilafa karşılık da ittifak çözümleri üretilmekte ve kalkınmanın temeli olarak bu üç maddenin ehemmiyeti gözler önüne serilmektedir. (Burada “sanat” kelimesi “sanayi” anlamında kullanılmıştır. Bkz. Kamus-ü Türkî)

Ne yazık ki o gün cemiyetimizin önünde engel olarak duran bu problemler, günümüz İslam âleminin de halen en büyük meseleleridir. Aradan geçen yüz seneyi aşkın süre içinde bazı meseleler kısmen çözülsede yaraların bir kısmı derinleşerek günümüze ulaşmıştır.

Üstad Bediüzzaman’ın muasırı ve Daru’l-Hikmeti’l-İslamiye’den mesai arkadaşı millî

şairimiz Mehmet Akif de aynı problemlere ve tabii olarak aynı çözümlere değişik şiirlerinde temas etmiştir. İslam milletlerinin o günden bugüne kadar duçar oldukları felâketlerin kaynağında, cehaletin en önemli ögeyi oluşturduğunu belirtir:

“Bugün anâsır-ı İslâm’ı bir denî cereyan Sürüklüyor ki: Bakın nerden eyliyor nebe-an.

Felâketin başı, hiç şüphe yok, cehâletimiz; Bu derde çâre bulunmaz—ne olsa—mektepsiz.

Ne Kürd elifbeyi sökmüş, ne Türk okur, ne Arab;

Ne Çerkes’in, ne Lâz’ın var bakın, elinde kitab!

Hülâsa, milletin efrâdı bilgiden mahrûm. Unutmayın şunu lâkin: «Zaman: Zamân-ı ulûm!»

Zaman zamân-ı ulûm olmasaydı böyle, yine,

–Kemâl-i şevk ile mâdem atılmışız dîne— Okur yazar olacaktık sıyâneten dîni:

Onun maârifte vâbeste, çünkü temîni. Zavallının yüzü yok cehle, anlaşılmadı mı?

Demek ki: Atmalıyız ilme doğru ilk adımı.” (Fatih Kürsüsünde, 243)

Akif, milletin içindeki yaygın cehaletten, özellikle de kitap okumama hastalığından olduğuna dikkat çekiyor ve cehaletin yalnızca modern ilimlerde ve sanatta değil aynı zamanda dinî ilimlerde de yaygın olduğunu ifade ediyor. Geri kalmışlığın tedavisi olarak da bilgi çağının gereği olan ilim tahsilini sunuyor ve çağın gereğinin ötesinde dinin temeli ve korunmasının vasıtasının yine ilimle olacağına işaret ediyor.

“Yâdi temkînimi sarsar da kan ağlar yüregim.

O Buhârâ, o mübârek, o muazzam toprak; Zilletin koynuna girmiş uyuyor müstağrak! İbn-i Sînâ’ları yüzlerce doğurmuş iklim, Tek çocuk vermiyor âgûşuna ilmin, ne akim!

O rasad-hâne-i dünyâ, o Semerkand bile; Öyle dalmış ki hurâfâta o mâzîsiyle: Ay tutulmuş, «Kovalım şeytanı kalkın!» di-

yerek,

Dümbelek çalmada binlerce kadın, kız, erkek!

Bu havâlide cehâlet ne kadar çoksa, nifâk,

Daha salgın, daha dehşetli... Umûmen ahlâk,

–‘Pek bozuk’ az gelecek- nâmütenâhî düş-kün!” (Süleymaniye Kürsüsünde, 151)

İbn-i Sinaları yetiştiren ve rasathanelerinde araştırmalar yapılan Buhara ve Semerkant gibi bilim çevrelerinin kaybolmasının neticesinde entelektüel kısırlığın ve cehaletin en kasisinin İslam topluluklarını sarıdığını ve bu cehaletin vereceği hasarın izlerini ahlakta ve nifakta da görmek mümkün olacağını belirtiyor. Adeta Bediüzzaman’ın Doğu toplumları için saydığı üç düşman kavramının birbirine olumsuz anlamda destek olduğunu ve birbirini tetiklediğini ifade ediyor.

“Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?” (Zümer, 39/9) ayetini tefsir ettiği bir şiirinde ayetteki soruya;

“Olmaz ya... Tabî’i... Biri insan, biri hayvan! Öyleyse, «cehâlet» denilen yüz karasından,

Kurtulmaya azmetmeli baştan başa millet.” (Hakkın Sesleri, 189)

Şeklinde ağır bir cevap veriyor ve o yıllarda peş peşe gelen musibetlerden ders çıkarılması gerektiğini, yoksa bedelinin ağır olacağını söylüyor. Ne yazık ki İslam âleminin bugüne kadar duçar olduğu musibetlere bakıldığında ders alınmadığı anlaşılmaktadır.

Doğudaki bu entelektüel atalet neticesinde ilmî çevrelerin ve bilgi üretme dinamizminin kaybolması, gelişen ve teknolojiye büyük atılım yapan Batı karşısında Osmanlı toplumunun geri kalmasını, fakr u zaruretini ve perişanlığını netice vermiştir.

“Dönün de âtil olan Şarkı seyredin: Ne geri!

Yakında kalmayacak yeryüzünde belki yeri!

...

Harâbeler, çamur evler, çamurdan insanlar;

Ekilmemiş koca yerler, biçilmiş ormanlar;
Durur sular, dere olmuş helâ-yı carîler;
Sıtmalar, tifolar, türlü mevt-i sârîiler;
Hurafeler, üfürükler, düğüm düğüm bağ-

lar;
Mezar mezar dolaşıp, hasta baktıran sağ-

lar...
Atâletin o mülevves teressübâtı bütün!
Nümûne işte biziz... Görmek isteyen görsün!
Bakin da haline, ibret alın şu memleketin!"
(Fatih Kürsüsünde, 226)

İlerlemenin ve gelişimin önündeki ce-
halet ve zaruret gibi engellerin yanında, bir
de toplumun birliğini tarumar eden tefrika
felaketi mevcuttur. Özellikle Fransız Devri-
miyle yükseldiği söylenen milliyetçilik akım-
larının Osmanlıyı da hedef aldığı açıktır.

"Medeniyet (!) size çoktan beridir dış bili-
yor; / Evvelâ parçalamak, sonra da yutmak
diliyor." (Hakkın Sesleri, 257)

Bu yıllar Üçüncü Sanayi Devriminin ayak
seslerinin duyulduğu yıllardır. O döneme
nazaran geleceğin enerji kaynağının petrol
olduğu ve en önemli petrol kaynaklarının İslam
coğrafyasında olduğu düşünüldüğünde bu
problemlerin asıl kaynağı anlaşılabilir olur.

İslam topluluklarının yüzyıllar boyunca
cehalete, zarurete ve tefrikaya esir
düşmeleri, başta Osmanlı Devleti olmak
üzere İslam milletlerinin parçalanıp güçsüz
düşmesini ve sömürgeleştirilmesini netice
vermiştir. Bu sebeple, her iki mütefekkir de
cemiyeti içten içe çürüten bu üç düşmana
karşı, toplumun ilimle, sanatla ve ittifakla
toplu mücadele etmelerini kuvvetle tavsiye
etmektedirler.

"Alınız ilmini Garb'ın, alınız san'atını
Veriniz hem de mesainize son sür'atini.
Çünkü kabil değil artık yaşamak bunlarsız,
Çünkü milliyeti yok san'atın, ilmin, yalnız,
İyi hatırda tutun ettiğim ihtarı demin:
Bütün edvar-ı terakkiyi yarıp geçmek için,
Kendi mahiyet-i ruhiyyeniz olsun kılavuz
Çünkü beyhudedir ümmid-i selâmet on-
suz." (Süleymaniye Kürsüsünde, 170-171)

Ancak Garbın ilmi alınırken kendi ruhu-
muzun mahiyeti kılavuz olarak alınmalıdır.
Çünkü onlarsız selamete çıkmanın ümidi
dahi yoktur. Batının ilmi ve fenni alınırken bir
milletin bekasını temin eden örf ve adetle-
rinin korunması konusu hem Bediüzzaman
hem de Âkif tarafından dile getirilir:

"Kesb-i medeniyette Japonlara iktida
bize lazımdır ki; onlar Avrupa'dan mehasin-i
medeniyeti almakla beraber, her kavmin
maye-i bekasını olan âdât-ı milliyelerini
muhafaza ettiler. Bizim âdât-ı milliyemiz
İslâmiyette neşv ü nema bulunduğu için, iki
cihetle sarılmak zaruridir." (Divan-ı Harbî
Örfi, 62)

Japonya'nın Batı karşısındaki tutumunu
Âkif de benzer ifadelerle anlatır:

"Medeniyet girebilmiş yalnız fenniyle...
O da sâhiplerinin lâhik olan izniyle.
Dikilip sâhile binlerce basîret, im'ân;
Ne kadar maskaralık varsa kovulmuş ka-
pidan!

Garb'ın eşyâsı, eğer kıymeti hâizse yürür;
Moda şeklinde gelen seyyie gümrükte çü-
rür!" (Süleymaniye Kürsüsünde, 227)

Sonuç olarak gerek Osmanlı toplumunun
gerekse imparatorluk bakiyesi ve çevresin-
deki İslam topluluklarının eğitim, üretim ve
ittifak problemleri halen devam etmektedir.
İç ve dış kaynaklı bu tehditlere karşı mu-
kabele etmenin birinci ve belki en önemli
çaresi öz benliğimizi inşa edecek bir maarif
sisteminin tesis edilmesidir. Eş zamanlı ola-
rak da üretime dayalı bir ekonomi ve dış
ticaretin geliştirilmesi elzemdir. Bunların
üzerinde önemli bir konu da Müslüman dev-
letlerin ve toplulukların ittifakıdır. Bu üç düş-
mana karşı gösterilen üçlü çare, milletimizin
ve diğer Müslüman devletlerin gelişimini
temin edecek en önemli esaslardır.

Kaynaklar: **1.** Ersoy, M. A., Safahat (Nşr:
M. Ertuğrul Düzdağ), Sütun Yayınları, İzmir,
2007. **2.** Nursi, B. S., Divan-ı Harb-i Örfi, Söz-
ler Yayınevi, İstanbul, 1978. **3.** Şemseddin
Sami, Kamus-u Türkî, Nadir Eserler Kitaplığı,
İstanbul, 2016.

Allah Resulü'nden Müjdeli Haberler

HAZIRLAYAN: İBRAHİM YARDIM

Talha bin Ubeydullah (ra) naklediyor:
Bir gün, Necid halkından saçı başı dağınık
bir adam, Peygamber aleyhisselamin huzuru-
na geldi ve sordu:

"İslâm nedir?"

"Bir gün ve bir gece içinde kılınacak beş
vakit namazdır" buyurdu Resulullah.

Adam: "Beşten fazla bir şey yok mudur?"
diye sordu. Peygamber aleyhisselam:

"Hayır, nafile kılmak arzu edersen başka,
fakat farz olarak sadece beştir" dedi.

Sonra da kendisine, 'Ramazan Ayı orucu-
nu' anlattı:

Adam: "Bundan başka oruç var mıdır?"
diye sordu.

Peygamber aleyhisselam:

"Nafile olarak tutmak istersen başka,
fakat farz olarak yoktur" dedi.

Sonra da kendisine 'zekât'ı anlattı.

Adam bu sefer de: "Söylediğin miktardan
fazlası var mıdır?" diye sordu.

Peygamber aleyhisselam ise:

"Nafile olarak vermek arzu edersen
başka, fakat farz olarak, anlattığım kadar-
dır" dedi.

Adam son olarak: "Allah'a yemin ederim
ki, bundan ne fazla, ne de noksan yaparım"
dedi ve gitti.

Peygamber aleyhisselam, onun ardından
şöyle buyurdu: "Doğru söylüyorsa, kurtuluşa
erişti!" (Buharî, İman, 34)

Hiz. İbni Abbas (ra) naklediyor:
Allah Resulü sallallahu aleyhi ve sellem
buyurdu:

"Allah (cc) Ramazan'ın her gecesini iftar
zamanında bir milyon kişiyi Cehennemden

azad eder. Cumanın her saatinde de hepsi
cehennemlik olan yine bir milyon kişiyi
Cehennemden azad eder." (Gümüşşanevî,
Ramuzu'l-Ehadis, s. 344 / no: 9)

Hiz. İbni Abbas'tan (ra):

Allah Resulü (sav) buyurdu ki:

"Kim, Müslüman kardeşinin bir ihtiyacını
görmek üzere yardımına koşarsa, bu onun
için, on sene itikâfta kalmaktan daha hayır-
lıdır." (Müslim, Birr, 58)

Allah Resulü sallallahu aleyhi ve sellem
buyurdu:

"Helalinden çalışarak kendisine muhtaç
olanların geçimini sağlayan bir Müslüman,
gündüz oruç tutan, gece namaz kılan ve
Allah yolunda cihad eden gibidir." (Buharî,
Nefekât, 1)

Hiz. Ebû Hureyre'den (ra):

Allah Resulü sallallahu
aleyhi ve sellem şöyle buyur-
du:

"Kim ölmüş bir kişinin namına hac
yaparsa, onun sevabı gibi sevap alır; kim
de oruçluya iftar verirse, onun sevabı gibi
sevap alır. Kim bir hayra çağırırsa, o hayrı
yapan gibi sevap alır." (Buhari, Hac, 1)

Allah Resulü sallallahu aleyhi ve sellem
buyurdu: "Yediklerine karşılık şükreden
kimse, sabrederek oruç tutan kimse gibidir."
(Tirmizi, Sifatü'l-Kiyame, 43)✦

“Sana Bir Düzen İçinde Biçim Verdi”

ELİF E. BAYRAKTAR

Güneşin doğmasıyla yepyeni bir gün başlıyor. Her sabah sağlıklı olarak uyanabilmemiz aslında büyük mucize. Uyurken bilincimizi tamamen yitirmemize rağmen sabah yine eski bilincimiz ve kişiliğimiz ile yeni güne başlıyoruz. Yine düşünebiliyor, konuşabiliyor ve görebiliyoruz. Halbuki gece uykuya dalarken, bu nimetlerin sabah bize yeniden verileceğinin hiçbir garantisi yok. Bunları düşünmeli ve Allah'ın üzerimizdeki geniş rahmetini ve korumasını hissederek O'na şükretmeliyiz.

Acimizi düşünelim... Kur'an'da bildirildiği gibi, “*insan zayıf olarak yaratılmıştır.*” Yiyeceğimize, içeceğimize ve giyimimize gerekli özeni göstermediğimizde çok kolay rahatsızlanabiliriz. Gözle bile görülemeyen bir virüs, 70-80 kilogram ağırlığında bir insanı güçten düşürmeye yeter. Hastalandığımızda tek yapabileceğimiz, yatıp dinlenmek. Ancak bu sırada vücudumuzda kesinlikle

kontrol edemediğimiz bir mücadele gerçekleşir.

Her ne kadar tedbirimizi alıp doktorun verdiği ilaçları içmemiz gerekiyorsa da aslında tekrar güç ve sağlık verecek olan ancak Yüce Allah'tır. Hz. İbrahim'in (as) Kur'an'da bildirilen duasını hatırlayalım:

“*Bana yediren ve içiren O'dur. Hastalandığım zaman bana şifa veren O'dur.*” (Şuara Suresi, 79-80)

Bedenimizin her detayı, belirli bir hikmetle yaratılmıştır. Gözlerimiz mesela, doğduğumuz andaki büyüklüğündedir. Gözler, yaşla birlikte değişebilir ancak genellikle bu değişiklikler büyüme değil, yaşlanma sürecinin bir parçasıdır. Yaşlılıkta cilt sarkması ve çevre dokularında gevşeme gözlerin etrafındaki dokuları etkileyebilir, bu da gözlerin daha büyük veya daha küçük görünmesine neden olabilir. Bununla birlikte, bu durum-

lar doğrudan gözlerin büyümesiyle alâkalı değildir.

Gözlerin büyümemesi, gözlerin işlevselliği için önemlidir; çünkü gözlerin boyutu, kornea, lens ve retina gibi yapıların birbiriyle orantılı bir şekilde çalışmasını sağlar. Gözlerin sabit bir boyutta kalması, görme yeteneğinin korunmasına ve gözün doğru odaklanmasına yardımcı olur.

Mesela kaşlarımız ve kirpiklerimiz belirli bir boydan fazla uzamaz. İnsan estetiğinin önemli bir parçası olan saçlarımız ise hayatımız boyunca uzar ve bu sayede onlara dilediğimiz gibi şekil verebiliriz.

Şimdi bir düşünelim: Eğer kirpiklerimiz, saçlarımız gibi uzasaydı ne olurdu? **Belli bir seviyeye geldiğinde durma emrini kirpiklerimize kim vermektedir?**

Bu gibi sorular üzerinde düşünen insan, bedeninin her noktasının, her milimetresinin özel bir tasarımla yaratıldığını anlayabilir.

Vücudumuzu kaplayan derimiz yaklaşık 2 metrekarelik bir alanı kaplar. Cilt, vücudu dış etkenlerden korur ve vücut sıcaklığını düzenler. İnsanın en önem verdiği şeylerden biri de görüntüsü. Yaklaşık 1 mm'lik bu doku kaldırıldığında, altından estetik yönden hiç hoş olmayan bir görüntü çıkar. Kısacası, insanın hayatı boyunca temiz tuttuğu, kokular sürdüğü, bakım yaptığı, kremlediği, övündüğü, çevresine gösteriş yaptığı özelliği, vücudunun her yerini kaplayan, yaklaşık 2 kilogram ağırlığındaki derisidir.

Kemiklerimizin uzamasında da tam bir uyum ve oran vardır. Beynimiz çocukluğumuzdan itibaren büyümeye başlar. Aynı anda kafatasımız da büyür. Eğer kafatasımızın ve beynimizin büyümesi orantılı olmasa ve kafatasımız dar kalsa, beynimiz oluşan baskı sonucunda sıkışıp parçalanırdı. Fakat böyle bir şey olmaz. Kafatasımız beyinle birlikte belirli bir yaşa kadar büyür ve beyni çevreleyerek bir kafes gibi onu korur.

Yaşımızla orantılı olarak gelişen kemik-

lerimiz belli bir büyüklüğe gelince durmaları gerektiğini nereden bilirler?

Kemiklerimiz büyümeyi devam ettir-selerdi neler olurdu? Mesela göğüs kafesini oluşturan kemikler belli bir yere kadar büyüyüp durmasalardı, insanın etini delerek dışarı çıkabilirlerdi. Ancak kemik hücrelerinin kontrollü büyütülmesi sayesinde böyle bir durumla hiç karşılaşmayız.

Bedenimizdeki kemik hücrelerine öyle bir şekil ve düzen verilir ki, vücudumuz usta bir heykeltıraşın eserinden daha mükemmel olarak şekillendirilir.

Burada şunları düşünersek: Bir kemik hücresi tüm bu anlattıklarımı yapabilecek bir bilgiye, şura, koordinasyon ve planlama kabiliyetine sahip olabilir mi? Vücudun tamamını görüp bilebilir mi? Nerede, ne zaman durması veya ilerlemesi gerektiğini bilebilir mi? Vücudumuzdaki bütün kemikler aynı kemik hücrelerinden meydana geldiği halde nasıl olup da kimi çok esnek, kimi de çok sert olmaktadır? Kemikler için bu görev dağılımını kim yapar?

Burada birkaçını paylaştığım insan bedenindeki şaşırtıcı bu özelliklerin tesadüfler sonucunda oluştuğunu iddia etmek büyük yanılığın değil mi?

İnsanı meydana getiren hücrelerin, hücreleri oluşturan moleküllerin böyle kararlar alabilmeleri mümkün mü?

Elbette bunların tümü, insanı en güzel surette yaratan Yüce Allah'ın sanatıdır. Ancak insan yine de takdir edemiyor; aldanıp yanılıyor. Vücudunda her gün yaklaşık 1 milyon kanser hücresi meydana gelen ve savunma sistemi bu hücreleri yok eden insanın, hâlâ “Ben!” diyebilmesi acayip değil mi?

“*Ey insan, ‘üstün kerem sahibi’ olan Rabbine karşı seni aldatıp yanıltan nedir?*

Ki O, seni yarattı, ‘sana bir düzen içinde biçim verdi’ ve seni bir itidal üzere kıldı.

Dilediği bir surette seni tertip etti.” (İnfitar Suresi, 6-8)❖

“Küçük yaşta çocuklara, hayata hazırlık adı altında eğitimler aldırılıyor. Çocuk için bilgili olması mı, bilinçli olması mı önemlidir?”

FEYZULLAH AKDAĞ
PSİKOLOJİK DANIŞMAN

Soru: Selamünaleyküm hocam. Çevremdeki annelerin birçoğu küçük yaşta çocuklarına, hayata hazırlık adı altında eğitimler aldırıyorlar. Ben evladımı bu yarışın içerisine sokmadım ve pişman da değilim. Ancak bahsini ettiğim çocuklarla oğlum bir araya geldiğinde, onlar daha fazla şeyler biliyorlar, oğlum ise onlara göre daha az bilmesine rağmen öz bakımından tutun kendini ifade edebilmesi, ahlaki, insan ilişkileri anlamında çok daha iyi. Oğlumun ahlakını görünce seviniyorum ama akademik konularda bilgi eksikliğinin olması beni tereddüde düşürüyor.

Cevap: Ve aleyküm selam kıymetli okuyucumuz. Rabbim bu mübarek ay hürmetine bizi ve neslimizi kurtuluşa eren bilinçli müminlerden eylesin. Ramazan bayramımız şimdiden mübarek olsun.

Hanımfendi sorunuz boyunca bilgi-bilinç meselesini ele almışsınız. Oğlunuzu bilinçli bir şekilde yetiştirmeye gayret ederken, bilinci geri plana atarak bilgiye odaklanan ebeveynlerle kendinizi mukayese etmişsiniz. En sonda söyleyeceğimizi şimdi söyleyeyim: **“Bilinçli ama az bilgili olmak; bilinçsiz ama çok bilgili olmaktan evladır.”** Elbette en doğrusu yüksek bilinç ve yüksek bilgi hedefidir, ancak bilinç bilgiden daima daha önemlidir. Bilinç konusu belki de şu çağın en fazla ihmal edilen konularındandır. Bu vesile ile bilinç kavramını detaylı bir şekilde yazmak istiyorum, tereddütlerinizin de izale olacağına inanıyorum.

Çağımızı tanımlayan “bilgi çağı” nitelemesi bir bakıma doğrudur. Tarihte bir bilgiye ulaşma imkânının bu kadar çok geliştiği ve kolay olduğu başka bir zaman dilimi olmamış.

Bilgi, tarih boyunca elde edenin avantajlı ve güçlü kabul edildiği bir nimetti. Öğruna nice büyük zahmetler çekildi. Bilgiye sahip olmak insanı mutlu ederdi. Çünkü bilgi demek, güç demektir ve güçlü insan, güçlü insana göre daha mutlu olurdu. Peki, bilgi çağı olan günümüzde insanların bilgiye ulaşımı bir telefon mesafesi kadar yakın iken şu an daha mı mutluyuz? “Hayır” dediğinizi duyar gibiyim. Haklısınız. İstatistikler de bunu gösteriyor. TÜİK’in yaptığı Yaşam Memnuniyeti Araştırmasında, bir okul bitirmeyenlerde mutluluk oranı %62,5 iken bunu; %57,7 ile ilkököl mezunu, %57,4 ile lise ve dengi okul mezunu, %56,9 ile yükseköğretim mezunu olanlar takip etti. Tabii bu istatistiği birçok faktör etkiliyor ama bu sayılara bakarak “çok bilgi çok mutluluk” anlamına gelmiyor diyebiliriz.

Çağımız, bizi ciddi bir yanılığa sevk ediyor. Çok biliyoruz ama modernite, bu bilgiyi niçin, nerede ve nasıl kullanacağımızı bize öğretmiyor. Modern çağ “sorgulamadan sakın inanma!” mesajını çok güçlü bir şekilde işlerken bu

sorgulamanın hangi araçlarla ve yöntemlerle olacağını katiben belirtmiyor. Bilakis sorgulamak için herhangi bir yöntemin de olmadığını iddia ediyor. Tek ölçütü, insanın sübjektif/öznel bakış açısı olarak belirliyor ve nefse hoş gelenin doğru; nefse ağır gelenin de yanlış olduğu fikrini işliyor. Oysa ortada çok açık bir gerçek var ki o da, tek başına bilginin ‘işlenmemiş hammadde’ olduğu gerçeğidir. O hammaddenin işlenerek ürün haline gelebilmesinin tek yolu da fabrikada işlenmesidir. Fabrika ise modern çağın belki de en büyük düşmanı olan bilinç kavramıdır. Bilinç, herhangi bir bilgiyi işleyebilme, anlamlandırma, sorgulama, kavrama, onaylama ya da reddetmeyi sağlayan en temel güçtür. İşte modern çağ, bizi bilgiye boğarken bu en önemli gücü elimizden aldı. İnsanlarımız artık bilgi obezi oldular. Çünkü zihinlerinden alınan bilinç fabrikası, o bilgileri sindiremedi, ayırtıramadı, zararlıları atıp faydalı olanları özümseyemedi. İşte bu bilgi bize mutluluk değil depresif bir ruh hali verdi. Evet, yukarıdaki istatistiğin bana anlattığı şeylerden biri de budur.

Bilgimiz artarken bilincimiz azaldı. Bilinç aslında bir başlangıç noktasıdır, bilgiden önce gelir; zihinde zaten vardır ve tüm bilgiler bu süzgeçten geçer, işlenir ve olmasa gereken yere yerleştirilir. Bu açıdan bir anlamda irfan kavramına da yaklaşır bilinç. Bilincin büyük bir bölümü, din ve kültürün binlerce yıldır irfan gücüyle damıtıldığı safi bilgilerden oluşur. İnsan, bunları doğru kabul ederek çıkar yola. Mesela bu dünyanın bir imtihan yeri olduğu bilinciyle olaylara yaklaşırız. Bu bilinç ne kadar güçlüyse psikolojik dayanıklılığımız o denli artar ve kolay kolay pes etmeyiz. Bu dünyanın imtihan dünyası olduğu bilincini, kitaplardan önce ailemiz, çevremiz, kültürümüz bize aktarmıştır zaten. Evet, bazı bilgiler vardır ki, bilinç inşa ederler ve onlar asla, çocuğun okuma yazma öğrenip kitaplardan okumasına kadar ertelenemez. Çağımız işte bizi bu bilinçten yoksun bıraktı. Dört yaşındaki evladımızın besleme çekebilmesi, renklerin İngilizcesini bilmesi kadar önemsenmiyor. Din, kültür, gelenek gibi bilinç inşa eden kavramlar artık “o daha küçük” bahanesiyle ileri yaşlara ertelenirken, aynı küçük çocuğun okuldaki sınavdan tam not alması için sabahlara kadar

ders çalışması normal karşılanır oldu.

Madalyonun diğer yüzünde ise bilgiyi bilinçsizce kullanan gençlerin ateizme, deizme ve daha birçok yanlış yola saptığı gerçeği var. Gençlerimiz bilinçsiz. Altını çiziyim, gençlerimiz bilgisiz değil; bilinçsiz. Bilinç, okulda verilen bir şey değildir. Temelleri evde yani ailede atılır. Ancak ailemiz de bilinçsizce davranırsa büyük felaketlere davetiye çıkarır. Lütfen evlatlarımızla konuşalım, onlara ilgi ve şefkat gösterelim ve bunlarla beraber evladımız doğduğu ilk andan itibaren onda bilinç inşasına başlayalım. Bilinç, bilgiden daha önce gelir. Mesela insanın alın teriyle kazandığı helalinden 1 liranın haram yoldan kazanılan 1000 liradan daha kıymetli olduğunu çocuğunuz okula başlamadan bilmelidir. Çünkü okulda 1000 liranın 1 liradan daha kıymetli olduğunu öğrenecektir. Bilinçli bir çocuk, okulda öğrendiği bu bilginin matematik için geçerli olduğunu ve konu paraysa önemli olanın nasıl elde edilip nereye harcandığı olduğunu bilir. Bununla beraber önemli olanın, çok paradan ziyade helal para olduğunun bilincindedir. Örneklerimiz çeşitlendirilebilir. Ancak bu kadarının derdimizi anlatmaya yeterli olduğunu düşünüyorum.

İddiamı daha ileri taşıyarak diyorum ki “aile, bilgi yuvası değil bilinç yuvasıdır.” Evlatlarımıza bilinç kazandırmak zorundayız. Bu da ancak ciddi bir bilinç inşası çabasından geçer.

Sevgili ebeveynler, lütfen başınızı kaldırıp etrafınıza dikkatle bakın! Bilinçsiz bilginin özelde evlatlarımızı genelde ise toplumumuzu ne hale getirdiğini görün ve fark edin. Sosyal medyada meşhur olmak için ninesinin başında yumurta kıran gencimizin bilgisiz cahil biri olduğunu kim söyleyebilir? Ancak Anadolu’nun ücra bir köyünde okuma yazma bilmeyen küçük bir evladımız dahi her ne sebeple olursa olsun ninesine bu şekilde davranmanın büyük günah olduğunun bilincindedir. Bilgisi yoktur belki ama bilinci çoktur. İşte bahsettiğim bilinç budur. Amacımız, bilinci son derece kuvvetli yüksek bilgili insanlar yetiştirmek olmalıdır. Bunu başarabilirsek rüzgârın önündeki kuru yapraklar gibi savrulan gençler yerine; bir çınar gibi dayanıklı ve kuvvetli gençlerimiz çoğalacaktır.❖

düşünceler

HAZIRLAYAN: **ASLINUR BAHAR**

Kitaplar, akıllı kimselerin bahçeleridir.
— **HZ. ÖMER (RA)**

Hayatta asıl amaç, bilgi değil eylemdir.
— **T. HENRY HUXLEY**

Ahlaki değerler, sevginin meyvesidir.
— **İMAM GAZALÎ (RA)**

Tecrübe acımasız bir öğretmendir,
önce sınavı yapar, sonra dersi öğretir.
— **V. LAW**

Her şeyini kaybetse bile merhametini kaybetme.
Merhamet, insanı insan yapan en önemli duygudur.
— **MUHYİDDİN ŞEKÜR**

Ben, yüreğini yitirmiş bu zamandan korkuyorum.
— **FURUĞ FERRUHZAD**

Dünya, dile kolay, kalbe zor bir yer.
— **İBRAHİM TENKEKÇİ**

Müslüman, girdiği yere kendi şeklini veren insandır.
— **YUSUF KAPLAN**

Mazlumun zalimden öcünü alacağı gün, şüphesiz
zalimin zulmettiği günden daha çetin olacaktır.
— **HZ. ALİ (KV)**

Ölmek istemeyeceğin yerde bulunma.
— **MEHMED ZAHİD KOTKU (RA)**

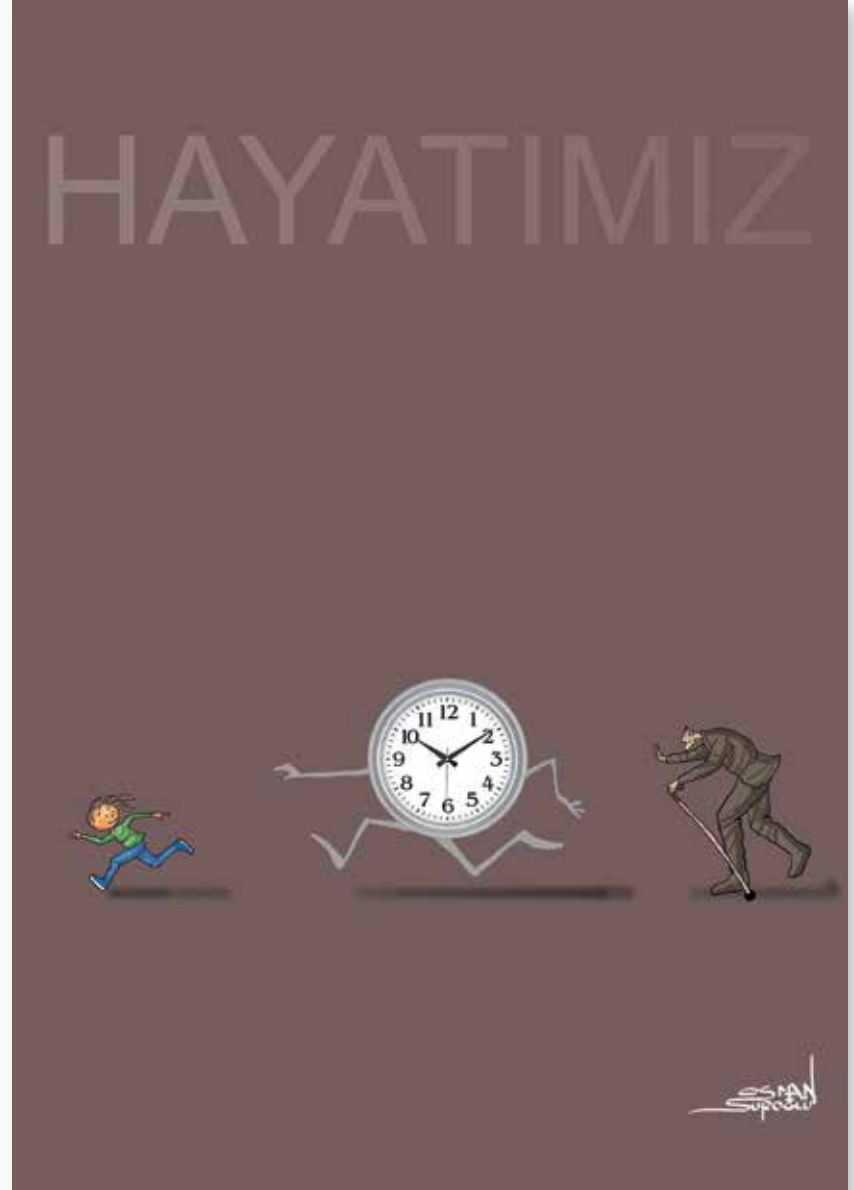
Yanlış üslup, doğru sözün celladıdır.
— **MEHMET TARHAN**

Yarınlar, yorgun olanların değil, rahatından
vazgeçenlerin olacaktır.
— **HASAN EL-BENNA**

Eşek müşteri olup, bir şey alacak olsa,
elbette kelek kavunu alır.
— **HZ. MEVLÂNÂ (KS)**

İnsan zamanı ölçer, zaman da insanı.
— **İTALYAN ATASÖZÜ**

HAL DİLİ
OSMAN SUROĞLU

İman edip güzel işler yapanları,

Rableri rahmetine (cennete) alır.
İşte apaçık kazanç ve kurtuluş budur.

Casiye Suresi, 30. ayet meali